

United In Christ

Hlandlf Dunn

Biblu WayWema ɔtɔn

Togan sin gbeɔiɔe

Biblu Way Wema ɔtɔn ɔ, sinsenzɔ Biblu tɔn e ma nɔ ba lè à é dè wè. Nũ taji e jí é nɔ sɔ ayi dɔ é wè nyí ten enteneti tɔn le kpo wema dijitalu le kpo dɔ . Azɔɔsa Nũnywe Biblu Tɔn Tɔn Dò Togudo. Nũ e gbé nya wè IBKI dè é wè nyí ɔ meɔebũ e dɔ jlɔ é ni ɔ Biblu kplɔnkplɔn le . dɔ nũ gègè kpinkeɔn dɔ Mawu kpo jlɔ Tɔn kpo wu me. Azɔmevi le ɔ na yi Institut ɔ bo na ɔ kúnnuɔewema dè alɔ . diplôme. È sixu kplɔn nũkplɔnme ene le dɔ Enteneti jí alɔ dɔ azɔɔsa le me, gbɔn Zoom jí, yí ye dɔ alokan jí, sé ye dɔ e-mail jí, . e è zín é, alɔ me ɔkpo ɔkpo, gbèta le, alɔ sinsen le nɔ zán dɔ wendagbejjilazɔ yetɔn me. IBKI nyí tutoblonunu e è yí gbè na é dè à .

Mí dɔ wusyen lanme nú we ɔ a ni kplɔn Biblu towe bo na dɔ tuùn lee nú e è ɔ dɔ nũkplɔnkplɔn ene le me é alɔ nú e è ɔ dɔ Biblu ɔebũ me le é sɔgbe gbɔn é . jɔten ɔevo. "Commentaires" e è nɔ xlé dɔ nũkplɔnkplɔn Institut International de la Connaissance Biblique (IBKI) me le é wè nyí . linlin me e wlan wema ɔ le é alɔ me e xò ye kplé le é tɔn. Hwehwe ɔ, linlin le nɔ ɔ ten dɔ kplɔn nú e è nɔ sè le é, video le kpo wema le kpo me, mɔ jen é nɔ lé nyí gbɔn é . ɔi tinme Biblu tɔn le ɔhun; bɔ, dɔ nũkplɔnme wenjlatɔ le, sinsenzɔwatɔ le, pastɔ le, vɔsanúxwíemawutɔ le kpo kplɔnyiji-alavoví le kpo tɔn me.

A dɔ na nɔ gbéjé nú e me ene le ɔ le é, linlin yetɔn le kpo nũkplɔnme yetɔn le kpo bí kɔn hwebĩnu dɔ azɔ towe wè é nyí ɔ a ni ba, tunwun jlɔ Mawu tɔn bó bló.

Bo na dɔ tuùn ɔ nũkplɔnme ɔebũ nyí nugbɔ à jí hũn, xà liledɔgbeɔevome Biblu tɔn vovo le, bo kɔn xókwintintɔ Biblu tɔn le kpo xókwintínwema Biblu tɔn le kpo dɔ . kplɔn tinme xókwín alɔ xógbe e è ma tuùn à le é tɔn. Mi ɔ miɔée dɔ tinme xógbetintɔnwema ɔebũ tɔn wu, dɔ xógbetintɔnwema le nɔ na . tinme xókwín le kpo xógbe le kpo tɔn sín gbè nukɔntɔn ɔ me kaka je lee è nɔ zán ye gbɔn ɔn é jí.

Tinme xókwín le kpo xógbe le kpo tɔn nɔ huzu dɔ hwenu e dɔ yi yi wè é. Gɔ na ɔ, è sixu lile xókwín Glekigbe tɔn gègè dɔ xókwín ɔkpo me, . e sixu hen tinme nukɔntɔn ɔ gblé é.

A ni jó Mawu dɔ bonu é ni xlé ali we dɔ Xó Mímé Tɔn Biblu ɔ kpinkeɔn me.

IBKI nɔ na gbè bɔ è nɔ yí nũkplɔnme yetɔn le bí mlémlé bo nɔ lé dè ye tɔn nú nú e ma nyí ajɔwiwa tɔn à le é. Sè è sixu má vɔhu ɔ, è ka na sà, ɔyo, alɔ yí akwe dɔ wema le alɔ nũkplɔnkplɔn le me à.

Randolfu Dunn, Gǎn

Kàn nú byɔ mí: info.IBKI.glensigbe@gmail.com

Enteneti tɔn: IBKI-Glensigbe.html

Bŭ Đò Klisu Mε

Nŭkplɔnkplɔn 1g5 ɔ

Jezu – Mε ɔ

Ayikúngban e jí è jì Jezu dè é nyí gbetɔ́ e dò hwlahwlá lε é dε, togun e nɔ mɔ dɔ emi hugã gbetɔ́ dεvo lε bĩ é dε. Yě nɔ gó tawun dɔ yě nyí Ablaxámu ví, togun e Mawu sɔ́ é. ‘Ablaxamu wε nyí tɔ́ mĩtɔ́n’ (Jaan 8:38). Ye gbé wã nŭ Samalíinu lε tawun, dɔ́ ye nɔ kpɔ́n ye dɔ́ mɔ mε e dò vŭ lε é, Jwifu dɛdɛe jó Mɔyizisén ɔ́ dɔ́ dò kannumɔgbenu Babilɔnu tɔ́n hwenu lε é. Wangbenúme yetɔ́n syen sɔmɔ́ bɔ ye na tén kpɔ́n bo na gɔ́n afɔ́ dɔ́ Samalíinu lε sín tò mε. Hlɔmanu e dɔ́ dò tò ɔ́ jí lε é gbɔ́n vo ă bɔ Jwifu dɛbŭ e nɔ xò kàn xá “acekpikpa ene lε” é nyí “hwɛhutɔ́;” dɔ́, Matie, tokweyitɔ́ ɔ́.

Jwifu lε lɔ nɔ xwedó sén kaka jε bã e mε é jεxa dè é. Bo na dɔ́ sixu mɔ akpá Mawu tɔ́n lε ɔ́, ye dɔ́ nŭ dɔ́ emi dɔ́ na xwedó wemafo sén ɔ́ tɔ́n, é nyí linlin ɔ́ dandan ă. Ñi kpɔ́ndéwú ɔ́, Mɔyizi byɔ ye dɔ́ ye ni na maɔ́wɔ́ bo na maɔ́wɔ́. Bo na dɔ́ kudeji dɔ́ emi na na wɔ́lvɔ́dɔ́ ɔ́, amɔ́, emi sɔ́ na hú mɔ́ ă ɔ́, ye xà atín sínsén lε bo na wɔ́lvɔ́dɔ́ ɔ́, bɔ wɔ́lvɔ́dɔ́ ɔ́ kɛdɛ wε emi na.

Hlɔma byɔ Jwifu lε dɔ́ ye ni hen sɔja dε sín agban nŭ kilometlu dɔkpo. Ene wu ɔ́, Jwifu lε dɔ́ wuntun dε lε bo na dɔ́ tuùn dɔ́ emi kún sɔ́ yì zɔ́ d’ɛji ó. Flín dɔ́ Jezu dɔ́ dɔ́ enyi mɛdɛ hen we gannugánnú bɔ a na yì kilometlu dɔkpo ɔ́; mi xwedó è mε we (Matie 5:41).

Mε e è sɔ́ ami dɔ́ dè é, Mɛsiya ɔ́, Klisu ɔ́ wá aca ene mε. Jwifu lε dɔ́ nŭ dɔ́ hwenu e Mɛsiya ɔ́ na wá é ɔ́, é na vɔ́ axɔsɔdɔ́to Izlayeli tɔ́n e dò ayikúngban jí é blóɔ́dɔ́ nŭ ‘ace e Mawu na ε é’ bo na dɔ́ hlɔnhlɔn kpo susu kpo. Mɛsiya yetɔ́n na nyí Axɔsu Jwifu lε tɔ́n bo na dɔ́ axɔsu Davidi dɔ́hun.

Hwɛhwɛ ɔ́, Jezu nɔ dɔ́ xó nŭ Falizyen e nyí sinsengán Jwifu lε tɔ́n bo nɔ goyi, bo nɔ ba dɔ́ emitɔ́n jen na nyɔ́, lobo nɔ mɔ dɔ́ emi nyí hwɛjjɔ́kɔ́n lε é. Hwedɛnu ɔ́, Jezu dɔ́ dɔ́ Emi dɔ́ lɛngbɔ́ lε dò fí dεvo lε. Ene wu ɔ́, é na cí dɔ́ Kosi lε xó dɔ́ wε Jezu dè dɔ́hun, ye bĩ wε nyí Jwifu ă.

Đò Jaan 10gɔ́ ɔ́ mε ɔ́, Jezu dɔ́ “Nyε wε nyí lɛngbɔ́nyitɔ́ dɔ́agbe ɔ́, un tuùn lɛngbɔ́ ce lε [mε e sɔ́ bo nyí étɔ́n lε é], bɔ lɛngbɔ́ ce lε tuùn mì [dɔ́ kancica syensyen dε xá ε] — lee Tɔ́ ɔ́ tuùn mì gbɔ́n é, bɔ un tuùn Tɔ́ ɔ́ — bɔ un sɔ́ gbè ce jó dɔ́ lɛngbɔ́ lε tamε. nyí **lɛngbɔ́kpó dɔkpo bɔ lɛngbɔ́nyitɔ́ dɔkpo**” (Jaan 10:14-16).

È dɔ́ dò Ezayíi 56:7-8 mε dɔ́ “... è na yɔ́ xwé ce dɔ́ dɛxwé .nŭ togun lée bĩ . Aklunɔ Mavɔ́mavɔ́ e dò Izlayeli-ví e è nya lε é kplé wε é dɔ́: ‘Un na lé kplé mε dεvo lε dɔ́ kpɔ́ xá emi gó nŭ mε e ko kplé lε é’ [é dò wen dɔ́ nŭdɔ́d’ayí dε wε bo kúnkplá Samalíinu e è gbé wã na lε é kpo mε e ma nyí Jwifu ă lε é tle kpo].”

Kpo linlin ene e dɔ́ dɔ́ emi hugã mε dεvo lε é kpo ɔ́, togun Jwifu lε tɔ́n kpo sinsengán yetɔ́n lε kpo ka sixu mɔ́ nukúnnú jε nŭ e kplɔ́n mε wε Jezu dè é mε alɔ́ tle dɔ́ linlin dε dɔ́ ye wu à? É cí dɔ́, bã dε mε ɔ́, .

gãnduđu tle ɖu ðò ahwanvu Tɔn e sekpo e hugãñ le é tentin. Jaan kpo ahwanvu ɖevo le kpo sixu lin tame dó lee Jezu sixu dó ahwanvu ɖevo le gbɔn ðò gbɛta yetɔn, sinsen-núkpɔnme yetɔn alò gbɛta kpɛví e me ye ðè é gudo é jí ã.

Jãan ka yí gbe n'i ɖɔ: 'Měsi, mĩ mɔ nya ɖé, bɔ é ɖo nyĩkɔ towe dó nya ye nyanya léé ná wɛ, bó gbé n'i; **mĩ me ɖěbũ ã**..' Jezu ɖɔ: 'Mi ma gbé n'i ó, ɖó me e ma gbé wãñ nú mi ã ɔ, me mitɔn wɛ é nyí.'" (Luki 9:49-50).

Amɔ, me e nɔ wà nũ ðò Jezu sín nyikɔ me le é bĩ wɛ nyí Jezu tɔn ã, ɖó Jezu ɖɔ ðò Matie 7:21- 23 me ɖɔ:

"Aklunɔ, Aklunɔ, me e nɔ yɔ mĩ ɖɔ: 'Aklunɔ, Aklunɔ' le bĩ wɛ na byɔ axɔsuɖuto séxwé tɔn me ã, loɔ, me e nɔ wà jlǒ Tó ce e ðò [jixwé] ɔ tɔn le wɛ na byɔ me. Éné ɔ gúdo ɔ, un ná ɖɔ nú yě ɖɔ: 'Un tunwun mi gbedé ã, mi me e nɔ wa nũ nyanya léé mi, mi se yi ɔ nú mĩ!

Đó é tuùn ɖɔ azɔ e è sɔ d'así n'i é ɖó na nyí. **vɔ e è nɔ sá dó hwe léé tame é** .gbetó le bĩ tɔn – Jwifu le, Glekinu le, Hɔmanu le, kpo Samalíinu e è nɔ gbé wãñ na le é kpo - Jezu xɔɖe ɖɔ:

"Un ɖe we xlé me e a sɔ dó así nú mĩ sín gbɛ ɔ me léé: Towe wɛ yě nyí, bɔ a sɔ yě dó así nú mĩ, bɔ yě se tónú nú xó towe, bɔ din ɔ, yě tunwun ɖɔ hwi gón wɛ nũ e a ná mĩ léé bĩ gosín, ɖó un ɖɔ xó e a ɖɔ nú mĩ léé nú yě, bɔ yě yí gbe ná. ɖe xo nú gbɛ ɔ, lo ɔ, me e a sɔ dó así nú mĩ léé tame, ɖó yě nyí towe ... Sɔ yě ɖó vo, sɔ xó towe dó ɖó nũgbó ná ã." Un nɔ lé xo ɖe dó me e ná ɖi nũ nú mĩ gbɔn wen [Wendagbe] e yě jlá ɔ wú léé tame, bónú yě bĩ ní nyí ɖokpó, lě e hwi ɖo nye me, bɔ nye ɖo hwi me gbɔn é. Ye lo ni bo **.nɔ mĩ mɛ**éné ɔ, gbɛ ɔ ná ɖi nũ ɖɔ hwi wɛ sé mĩ dó. Susu e a ná mĩ ɔ, un ná yě, bónú yě ní nyí ɖokpó, lě e nye kpódó nye kpó nyí ɖokpó gbɔn é. **Ye ni nɔ bũ bĩ mlémlé, bonu gbè ɔ ni tuùn ɖɔ hwi wɛ sé mĩ dó, bo yí wãñ nú ye lee a yí wãñ nú mĩ gbɔn é**"(Jaan 17:6-10; 17; 20-23 me).

Nùkanbyɔ le

1. È jí Jezu ðò aca e me è nɔ mɔ ɖɔ emi hugãñ me ɖevo le ðè é ɖé me, bo nɔ lé gbé wãñ nú gbetó e ma ðò sinsen yetɔn kpo ako yetɔn kpo me ã le é bĩ.
T. ___ F. ___
2. Jezu e nyí kúnkan Davidi tɔn é wá bo na vó Izlayeli bló bɔ é na nyí acekpikpa gbè ɔ tɔn ɖé.
T. ___ F. ___
3. Azɔ Jezu tɔn wɛ nyí ɖɔ é ni bló ali ɖé bɔ gbetó Jwifu le, Samalíinu le kpo me e ma nyí Jwifu ã le é kpo bĩ na dó bũ xá Mawu.
T. ___ F. ___
4. Me e nɔ wa jlǒ Mawu tɔn léé keɖe wɛ ná byɔ Séxwé.

T. ___ F. ___

5. Jezu xo ɔe nú me e ɔi nú n'í bo setónú gbɔn Wɛndagbe ɔ, Wɛndagbe ɔ gblame le é ɔɔ ye ni n'í ɔokpo, bo na nɔ bŭ.

T. ___ F. ___

Nùkpɔnkpɔn 2g5 ɔ

Bŭnino Klisanwun Nukɔntɔn le Tɔn

Ɖò Pantekotu gudo ɔ, Klisanwun le n'í ɔokpo ɔò Klisu me, é ɔò wɛn ɔɔ bŭnino e xó è ɔɔ ɔò ɔe Klisu tɔn me ɔò Jaan 17 me é wɛ.

“Nŭɔitɔ le bŭ n'í ɔokpo ɔ ɔò ayixa ɔokpo ɔ me, meɔebŭ nɔ ɔɔ nŭɔokan emitɔn le ɔe n'í emitɔn ă, loɔ, ye nɔ má nú e emi ɔó le é bŭ xá me ɔevo le. é sɔ ɔó mesédó léé sín afɔ glɔ, bɔ me e é ɔó hudo tɔn léé bŭ s, è nă ná ε” (Mesédó 4:32-35).

Nukɔnme hwenu e Jwifu gègè ɔevo le ɔi nú bo setónú é ɔ, mŭ mɔ ɔɔ ye kpó ɔò bŭ ɔò wanyiyi me nú yeɔée:

“Nŭɔitɔ le bŭ ɔò kpɔ, bo ɔó nú bŭ ɔó kpɔ [Ye ɔò bŭ ɔò Klisu me, bo ɔò bŭ xá Mawu kpo gbɛtɔ le kpo]. ayixa yetɔn le, bo nɔ kpa susu nú Mawu, bo nɔ ɔu vivŭ fénú togun ɔ bŭ tɔn” (Mesédó 2:44-47).

Amɔ, é na n'í mŭ hwɛbŭnu ă. Ɖó ɔò hwenu klewun ɔe me, vlafo ɔò aklunɔzán gblame alɔ sun ɔe le vlame ɔ, bŭnino je ɔiɔokpo jí, ɔó è sɔ ɔó ayi asúkúsi (Jwifu) Klisanwun Glekinu le wu ă wutu. Ye sixu ko n'í Jwifu có, ye ka gosin Judáa ă, Jwifu e nɔ dó Ebléegbe le é ă:

“Hwenénu s, hwenu e ahwanvú léé ɔo jijeji wɛ s, Jwifu e ɔo ye me bó nɔ dó Glešinu léé je nú hlún ɔo dó Jwifu e nɔ dó Eblée léé wú, ɔó è nɔ kpé nukún dó asúkúsi yetɔn léé wú ɔo nŭɔuɔu e è nɔ má nú ye ayihɔngbe ayihɔngbe é me ă” (Mesédó 6:1).

É vewŭ bɔ è na ɔó bŭnino ɔò me e gosin ninɔme vovo me le é tentin, bo lé hen ɔ'ayŭ. Me gègè nɔ jló na dó gbɛ xá me ɔevo le hwenu e nú ɔokpo ɔ ɔò ye tentin é; ɔi, akɔta, toxóɔiɔ alɔ sinsen sín nŭɔiɔi, ɔokun, acekpikpa alɔ ten e me é ɔe ɔò togun me é. Ɖò Kɔlenti ɔ, bŭnino ɔ ɔokpo bɔ meklánklán wá hwenu e kancica e ɔò bŭ é ma sɔ n'í Klisu ă é.

“Nɔvŭ ce léé mi, me e ɔo Kloée sín hɛnnu me léé ɔe léé ɔe xlé mŭ céɔcéɔé ɔo jle ɔo téntin mitɔn, bɔ nú e ɔo wɛ un ɔe s ɔe: me ɔokpó ɔokpó nɔ ɔo ɔiɔ wɛ ɔo Pólu tɔn wɛ un n'í, abŭ 'Apolosu tɔn wɛ un n'í, abŭ 'Sefási tɔn wɛ un n'í,' abŭ Klísu s tɔn wɛ un n'í.

klán? È ká Pólu nyi aklúzu jí dọ mi wú ă, kabĩ? È le yehwesin nú mi dọ Pólu sín nyikw me à cé" (1 Kólentinu le 1:11-13)?

Bűninw nú me e dọ Klisu me le é dọ na jinjw Klisu jí, kú twn, dídí twn kpo fínfín sín kú twn kpo jí. È sixu dọ bűninw dọ linlin le kpo tinme le kpo jí ă.

Nùkanbyw le

1. Dò Pantekotu gudo tlolo w, Klisanwun le bĩ dọ ayi dọkpo bo dọ bű dọ Klisu me.

T. ___ F. ___

2. Wanyiyi Klisanwun twn yetwn nw twn dọ kpńninw, nű má xá me e dọ hudo me le é, nű duqu dọ kpó kpo dẹxixo kpo me.

T. ___ F. ___

3. Hwenu dé gudo w, è sọ nw dọ sísí nú Jwifu Glekinu le, ee ma nyí Eblée ă le é, dọ taji w, asúkúsi le ă.

T. ___ F. ___

4. Klisanwun Kólenti twn le klán hwenu e ayi yetwn gosin Klisu jí bo wá me e kplńn nű ye é jí é.

T. ___ F. ___

5. Bűninw dọ Klisu me - kú twn dídídí kpo fínfín sín kú twn kpo.

T. ___ F. ___

Nùkplńkplń 3g5 w

Bűninw kpo Tinme Vogbingw le kpo

Lěkw yì xwè 76 J.H.M. bo gbéjé ali e hun nú we bw a na kplńn nű me é dé kpń. A je Biblu kplńn xá mì jí nú sun 6. Me e na wá wemaxwme le é kanweko jeji we wá, bw gègè yetwn ba na tuwn nű kpowun, amw, me 25 we wlan nyikw dọ wemaxwme w me. Ye gosin ninwme novo le me. È ka dọ na dè nű ene le dè sín nűkplńkplń bo na tuwn Mawu kpo jlđ Twn kpo me à?

Ajotó	Adingbannw
Mehutó	Miser (nukúnkentó kpo nukúnkénw kpo)
agaletó	Me e nw nu kwiji é
Adingbannw	Kú xo (é qu axó dọ me bĩ jí)
Azwununu	Tokweyitó adingbannw
Ahannumunw	È klán asú bo lé vó alb wlí .
Sunnu e nw dọxó xá sunnu le e	Nw kpó bo ma ka wlí alb ă .
Hwmanu sọja	Vsanúxwémawutó pagáwùn
Xexó	Azétó
Nudómetó	Nu nyladómetó
Me e nw hwlen me gan le é	Me e ma dı nű nú Mawu ă é
Kannumwjtó	Jwifu

Đó a nyí mēši yetɔn wutu ɔ, a tuùn ɔ:

- Wɛndagbe e è ɔ́ na kplɔn me é .
- Azɔwiwa meɔe ɔ na blo bɔ Mawu na ze ye ɔ Klisu kpodo Agun tɔn kpo me .
- Nũ e bũnɔ kpo meɔe zízé jó nú Klisu kpo nyí é .

Hwenu e nũkplɔnkplɔn ɔ fɔ é ɔ, ye bĩ ko jó yedée dó nú Klisu, bo gɔ nú Agbaza tɔn. Ye ka ɔ̀ bũ xá Klisu, yedée kpo Klisanwun ɔevo le kpo à? EEN!

Xwè yɔywe ɔ́ gudo ɔ, wemaxɔmɛví le ɔkpo jló na vɔ kpɔnɔn ɔ blóɔ́, é ko mɔ kpɔn ɔ̀ sun ayizén e é kplɔn nũ na le é me, bo bló tuto kpléɔ́kpɔ́ ɔ́ tɔn. Ye byɔ we ɔ a ni ɔ xó nú kplé ɔ. Lee a sixu ɔ́ nukún gbɔn é ɔ, meɔe le sixu wá ă. Me ɔkpo ko kú bɔ aɛkpikpa Hɔma tɔn le hu me ɔevo. Xó e kúnkplá kpɔnɔn é tĩn ɔ́ nukúnnúmɔjenũme vovo e è ɔ́ dó xó e è slé dó ɔ̀ le é wu é wu.

I. Me ɔkpo ko leko wá gbɛzán tɔn xóxó e me é nɔ ɔ́xó xá sunnu alɔ nyɔnu ɔ́ é jí .

II. Me ɔkpo ɔ́ ɔ́ emi kplɔn nɔvi emitɔn e ɔ́ azɔnɔnɔn kaka bɔ ye lin ɔ́ e sixu nyi . nylɔ e dó sin me bɔ ye kɔn sɔn dó jí tɔn bo nɔ ylɔ ɔ́ baptem.

III. Me wè ko wá gbeta ɔ kɔn ɔ́ alɔ mímé le .ɔ́ nà mi fɔn jí nú Mawu hwenu e mi ɔ́ ɔ́ xo we é.

IV. Me ɔkpo gbé asì tɔn, é na bo ma tle wà nũ ɔ́ebũ dó gbà akɔjije alɔwliwli tɔn ă ɔ nɛ.

V. Me ɔkpó lin ɔ́ é kún ɔ́ dandan ɔ́ è nĩ kplé xá Agbaza Klísu tɔn ó, ɔ́ yadonume e sixú wá é wú.

VI. Kpléɔ́kpɔ́ gègè ɔ́ Aklunɔ Sín Nũɔuɔu ɔ ɔ́ aklunɔzán gbɔ ɔ me gɔ nú Aklunɔzángbe le.

Ye bĩ we kpó ɔ̀ bũ ɔ̀ Klisu me, bo lé kpó ɔ̀ bũnɔ yetɔn me à? Nũwiwa yetɔn le ɔ́ ka jinɔn tinme meɔsunɔ tɔn le jí bo nɔ cá me ɔevo le ɔ́ te ɔ̀ Agbaza Klisu tɔn me à alɔ linlin vovo le kpowun we? Nɛ́gbɛtɔ́ vovo enɛ le ka sixu kpó ɔ̀ bũ gbɔn?

È sixu ɔ́ bũnɔ ɔ̀ nũgbo le jí có, é ka na nyí nũkplɔnme linlin metɔn le tɔn alɔ tinme tɔn le jí ă. Nũkplɔnme le nyí nũgbo ă lee nũgbo le nyí nũ e je le é gbɔn é. Nũkplɔnme léé ɔ́, nukúnnúmɔjenũme ɔ́ sín tinme we. Mesédó léé sín alixléme léé ɔ́, gbigbɔ me we é gosín - nũkplɔnme gbɛtɔ́ tɔn léé we nyí mɔ́ă. Đò gǎn e gbɛtɔ́ nɔ dó bo na mɔ nukúnnú je nũkplɔnme Biblu tɔn le me é me ɔ, é nɔ bló tinme ɔ́ bɔ é nɔ jinɔn nũnywe tɔn, nũnywe tɔn kpo jló tɔn kpo jí.

Pɔlu gb'akpá nú mexo agun tɔn Efɛzi tɔn le, ee nyí lengbɔ́kpó ɔ́ sín nukúnkpénuwutɔ́ bo nɔ cɔ yedée dó xe [sunnu e nɔ kplɔn nũ me bɔ é gbɔn vo nú alixléme gbigbɔ tɔn le é] e ɔ́ linlin we bo na sú kún dó nú lengbɔ́kpó ɔ le é, ɔ́ nũɔitɔ́ le sín gbɛta e sɛkpo yedée é me ɔ, ye na je me le ɔn wá yedée gɔn jí, é nyí Klisu kpo Agbaza nũɔitɔ́ le tɔn kpo ă.

“Mi nyí lengbɔ́nyitɔ́ nú agun Mawu tɔn e é xɔ kpo hun éɔsunɔ tɔn kpo é, ɔ́ un tuùn ɔ́ enyi un gosin fine gudo ɔ, hla baɔabaɔa le na wá tentin mitɔn [Klisanwun le ɔ́hun alɔ ye na wà nũ Klisanwun ɔ́hun], bo na .

ma kú nǔblawu nú lengbɔ́kpó ɔ́ ó. Mexo [mɛxo] dé le tɛ na tɛn dɔ̀ mi mɛ, bo na hen nǔgbo ɔ́ gblé [gbɔn tinmɛ yetɔn le kpinkplɔn mɛ gblamɛ], bo na dó dɔn ahwanvu le bo ye na xwedó ye. Ene wu ɔ́, no acéjì [dó gan towe te dɔ́ hwedidɔ́ dɔ́gbe dé dɔ́hun]!” (Mesédó 20:28-31)

Pɔlu lé kplɔ́n Titu dɔ́ “Mɛ gègè tɛn bo no se tónú nú Mawu ǎ, bo no dɔ́ xó vɔ́tɔ́, bo no lé flú mɛ, dɔ̀ taji ɔ́, mɛ e dɔ̀ adagbigbo sín sinsen ɔ́ mɛ le é [Jwifu le], dɔ̀ è dɔ̀ na dɔ̀tótó ye, dɔ̀ ye dɔ̀ nǔ e ye ma dɔ̀ na kplɔ́n mɛ ǎ le é kplɔ́n mɛ wɛ, bo na dó mɔ́ winnyanú” (Titu 1:10-12).

Piyéé gb’akpá nú Klisanwun le bí .

“Gbeyidɔ́ adingbannɔ́ le lo dɔ̀ togun ɔ́ mɛ, lee mɛ́si adingbannɔ́ le na dɔ̀ mi mɛ gbɔn é: Ye [hla gbigbo tɔn le kpo tinmɛ yedɛsunɔ́ tɔn le kpo] na no hen nǔkplɔ́nme adingban tɔn e no hen nǔ gblé dó mɛ wu le é wá dɔ̀ nǔglɔ́, bo tɛ na gbé Aklunɔ́ e xɔ ye é [é sixu ko nyí nǔdidi Gnostique tɔn e dɔ́ dɔ́ Jezu kún nyí gbɛtɔ́ ó, loɔ́, nǔ e no hen hwɛɔ́kɛ mɛ é dé wɛ é nyí é] mɛ gègè na xwedó winnyanú yetɔn le, bo na hen nǔgbo ɔ́ sín nyikɔ́ gblé: dɔ̀ nukúnkén yetɔn mɛ ɔ́, mɛ́si ene le [jɔ́lɔ́ alɔ́ akwɛ, hlɔnhlɔn kpo susu kpo] na dó du dɔ̀ mi jí kpo tan e yedɛsunɔ́ lin le é kpo” (2 Piyéé 2:1-3).

Núkanbyɔ́ le

1. Mɛsi adingbannɔ́ e no kplɔ́n nǔ mɛ nú dɔ́gbe yedɛsunɔ́ tɔn le é na tɛn.

T. ___ F. ___

2. Bǔninɔ́ dɔ̀ Klisanwun le tentin sixu tɛn dɔ̀ linlin kpo tinmɛ kpo jí.

T. ___ F. ___

3. Medé lée nó kplɔ́n nǔ mɛ dɔ́ akwé e yé sixú mɔ́ é wú ǎ, é nyí nǔ e yé dɔ́ nǔ ná dɔ́ Klísu wɛ nyí ali e no kplá mɛ yi gbɛ mavɔ́mavɔ́ mɛ é mɛ ǎ.

T. ___ F. ___

4. Lengbɔ́nyitɔ́ lée dɔ́ ná tunwun Xó ɔ́, bó ná cɔ́ Klísusentɔ́ lée sín kanlin lée sín nǔkplɔ́nme mɛ́si adingbannɔ́ lée tɔn, “hla” lée sí.

T. ___ F. ___

5. Mesédó lée sín nǔkplɔ́nme lée ɔ́, gbigbo mímé wɛ sɔ́ dó ayi mɛ nú yé cɔ́, linlin mɛ dɔ́kpó dɔ́kpó tɔn lée kpódó tinmɛ e yé no ná dó nǔkplɔ́nme yé tɔn lée wú é kpó wɛ nyí mɔ́ ǎ.

T. ___ F. ___

Núkanbyɔ́ 4gɔ́ ɔ́

Wɛnwín e è no zán dɔ̀ Nǔwlanwɛlán le Tinmɛ Mɛ le é.

È sixu yí gbè nú nǔgbo dé le dɔ́ kú, dɔ́dɔ́ kpo fínfón sín kú kpo cɔ́ Klisanwun le dɔ́ na tuùn lee ye na tinmɛ wemafɔ́ e ɔ́gbe é dó nǔdidi le, nǔwiwa le kpo tuto le kpo wu gbɔn é. Wɛnwín e è no zán le é dé le dɛ:

Nǔ tawun tawun [sén dé].

Nǔwiwa dɛbǔ e è dɔ́ é no dè nǔwiwa dɛvo le bí sín mɛ.

XWE

Enyi Biblu cí abwe dó xóta dè jí ɔ, é nɔ byɔ nŭwiwa dè á, é ka nɔ lé gbé nŭwiwa dè á. Ene wu ɔ, é nɔ zɔn bo medé nɔ tɔn nŭ me bo nɔ lé mɔ nŭ je nŭ me bɔ é nɔ sɔgbe bo nɔ lé sɔgbe é bɪ, bɔ nŭ ene le nɔ gbɔn vo sɔgbe xá nŭnywe metɔn kpo nŭwukpikpé tame linlin tɔn le kpo. Ene wu ɔ, linlin vovo le sixu dò me e dò Klisu me le é tentin, é na bo tle nyí dò agun dɔkpo ɔ me ɔ ne. Amɔ, è dò na hen linlin medé tɔn gannugánnú dó me dɛvo jí á. Ye dò na kpo dò tinme tɔn medesunɔ tɔn le nyí we.

Nŭ e dò dandan é

Nŭ e è na dɔ é dè nɔ byɔ hweɔiɔ. Nŭ e dò dandan é dè nɔ dò tinme nŭwiwa alò tuto dè tɔn ayí bɔ é sɔgbe xá gbɛɔiɔ Klisu tɔn dè, bo nɔ byɔ dɔ Klisanwun e dò fí bɪ le é kpo hwebɪnu kpo ni xwedó. Ene gudo ɔ, nŭkanbyɔ ɔ nɔ huzu me e è na ace bɔ é na wá gbeta ɔ kɔn nú me dɛvo le dó nŭ e è na gbéjé kpɔn é wu é.

Nŭ e è mɔ le é

Inference we nyí xó e medé dɔ dó nŭkplɔnme dè wu é, é nyí gbɛɔiɔ dè á.

Nŭ e jɛxa é

È nɔ kpɔn tuto alò nŭwiwa dè dɛe wema biblu tɔn ma dɛgbe na cé dè cé dè alò gbé á le é dó mɔ nŭ e è na yí gbè na dò gbɛɔiɔ biblu tɔn e dò wen é dè le wiwa me é.

Kpɔndéwú

Kpɔndéwú e dò Biblu me le é xlé nŭwiwa me dɔkpo dɔkpo tɔn alò kplékplé Klisanwun le tɔn e dò fí dɔkpo géé dò kpaá me é, é nyí nŭwiwa gbè ɔ bɪ tɔn á. Kpɔndéwú dè le gbɔn vo nú nŭkplɔnme tawun tawun e gbigbɔ dè é dè.

Klisanwun le dò na zán wlenwín elb dó tinme wemafo le bo ma na dò nŭ dɔn we dó tinme xókwín le tɔn jí á:

dé. Kpɔn wemafo e kúnkplá lee è na wà nŭ gbɔn é alò nŭwiwa ɔ é bɪ.

b. Kpɔn dɔ nŭɔiɔ ɔ, tuto ɔ, alò nŭwiwa ɔ ka nyí **.è dɔ?** Enyi mɔ we ɔ, nŭɔiɔ, tuto, alò nŭwiwa dɛvo e cá kàn xá é bɪ we è dè sɔn me. Ði kpɔndéwú ɔ, Mawu dɔ atín alɔkpa e è na zán dó bló tɔjihun ɔ na é. Ene wu ɔ, è dè atín dɛvo le bɪ sɔn me. Mawu nɔ abwe á. É dɔ xó tawun tawun le.

c. Enyi è ma dɔ nŭ dɛbŭ dó xóta ɔ jí á ɔ [**.Biblu nɔ cí cúduɔ .**] ene gudo ɔ, ali e sɔgbe bo lé sɔgbe le é tɔn. Ði kpɔndéwú ɔ, Pɔlu sixu wá gbeta ɔ kɔn bo na dó tɔjihun, dɔ zɔnlin alò kun sɔ yì Masedwani.

É wá gbeta ɔ kɔn bo na dó tɔjihun.

d. Gbèjé kpɔndéwú le kpɔn bo kpɔn dɔ ye ka yí gbè nú nŭ e è dɔ é dè alò tinme ye à jí.

Un. Enyi é nyí mɔ ɔ, é nyí kpɔndéwú e **.dò nàè** ni xwedó gbɛɔiɔ ɔ.

ii. Enyi é ma cá kàn xá gbɛɔiɔ dè alò tinme á ɔ, me dɔkpo dɔkpo alò agun le sixu dɔ dɔ emi na xwedó kpɔndéwú ɔ alò gbɔ. Ði kpɔndéwú ɔ, kplékplé dò Salómɔ sɔn xɔgbigbázɔ ɔ jí.

e. Klisanwun le dɔ na dɔn nũ dɔ xɔgbe le kpo tinme yetɔn le kpo jí ǎ.

f. Enyi è mɔ nukúnnú je wlenwín e è nɔ zán dɔ tɔn wemafo le me le é me ɔ, è sixu na xósin nú nũkanbyɔ dɛdɛe kúnkplá gbɛdidó xá me e dɔ wemaxɔme 76gɔ ɔ me le é é. Ði kpɔndéwú ɔ, xókwín Glensigbe tɔn visit hwenu e è lile Biblu King James tɔn dɔ gbè dɛvo me é sɔn tinme we nyí -yi medé gɔn bo na kpɔn dɔ é dɔ hudo me à jí. Enyi mɔ hũn, kpé nukún dɔ hudo yetɔn le wu. É nyí tinme égbé tɔn e nyí dɔ è ni yɔ medé wá nũduɔdu kpo gbɛdidó kpo gɔn é ǎ.

Xota

Enyi è dɔ nũ dé cédécédé ɔ, hũn Klisanwun e dɔ fí bí, dɔ hwedebũnu kpo aca kpo gbɛta vovo le kpo me le é bí dɔ na xwedó. Mawu we dɔ xó. Gbetɔ dɔ na setónú. Enyi è ma dɔ nũdɛ cédécédé ǎ ɔ, è nɔ yí gbè nú hwedidɔ e sɔgbe bo lé sɔgbe le é, amɔ, é nɔ hen me dɛvo le gannugánnú ǎ.

Nũkanbyɔ le

1. Nũkplɔnme dé jí cí abwe dɔ Biblu me nɔ byɔ nũwiwa dé alɔ gbé ǎ.
T. ___ F. ___
2. Nũwiwa e è ma byɔ ǎ é dé we bɔ è nɔ zán dɔ bló gbɛdɔde Biblu tɔn e dɔ wen é dé.
T. ___ F. ___
3. Kpɔndéwú Alesándlu Yɔyɔ ɔ tɔn léé bí we è dɔ ná xwedó.
T. ___ F. ___
4. È byɔ nũ tawun tawun dé dɔ Klisanwun le sí dɔ aca le kpo togun le bí kpo me hwébũnu.
T. ___ F. ___
5. Nũ e è ma dɔ ǎ é dé nɔ na gbè bɔ è nɔ tinme nũ le dɔ medesunɔ sí kpo hwedidɔ e sɔgbe bo lé sɔgbe le é kpo, bɔ ye nɔ klán gbè xá nũkplɔnme biblu tɔn dɛvo le ǎ.
T. ___ F. ___

Nũkplɔnklɔn 5gɔ ɔ

Wen Ðagbe ɔ

Nú medé dɔ xó dɔ Wenðagbe ɔ jí ɔ, ete xó dɔ we é ka dɛ?

- a. Wenðagbe-Wema ene le - Matie, Maki, Luki kpo Jaan kpo
- b. Alexwé Yɔyɔ bí .
- c. Biblu ɔ Alenuwema Xóxó ɔ kpo Yɔyɔ ɔ kpo bí .

Wen Ðagbe ɔ we nyí Wen Ðagbe ɔ dɔ Mawu wá ayíkúngban jí dɔ agbaza gbetɔ tɔn dɔkpó ɔ me, bó sɔ gbɛ tɔn e me hwɛhuhu ma dɛ ǎ é dɔ sá vɔ nú Tɔ ɔ, bó ná dɔ sɔ hwɛ gbetɔ tɔn léé ke e. Ene wu ɔ, **Wenðagbe ɔ nyí gbezán Jezu tɔn, kú tɔn, dɔdɔ tɔn, fɔfɔn sɔn kú tɔn, kpo jixwé yi yi tɔn kpo - wɔsisa hwɛwɔke me tɔn ɔ - nũgbo e è sixu dɛxlé é dé we bo lé nyí mɔ..**

Kpòwenðagbe ɔ nyí .linlin dé, nũkplɔnme dé, tuto tame-nũkplɔnme walɔ dɔgbe tɔn alɔ gbigbɔ tɔn dé, tle .linlin ɔnũdɔdɔ, hwɛwɔke me, yehwesin, hwɛwɔke me, vɔjiji, Yesinsen kpo gbè mavɔmavɔ kpo tɔn.

Kpò **Wendagbe** ene gudo **wɛ nyí wɛndagbe** .Jezu dɔ nukún dɔ mesédó emitɔn le na kplɔn nũ me hwenu e é dɔ nú ye dɔ “Mi yì gbè ɔ bĩ me, bo jla Wendagbe ɔ” (Maki 16:16). Nũ e Pólú jlá hwenu e é jlá ‘Klísu e è ká nylúzu jí é’ é né (1 Kɔlɛntinu lée 1).

Agun e Klisu dɔ ayí dò ayikúngban jí é nyí dɔkpo dò taji, dò linlin me kpo sɛn linu kpo; me e dò fí bĩ bo nɔ dɔ emi dɔ nú nú Klisu, bo nɔ setónú n’í dò nũ bĩ me gbɔn .
kɔlilekpotónúsise nú Wen Dagbe ɔ.

Klisanwun jijime dɔkpo dɔkpo tɔn le gbɔn nũkplɔnkplɔn hwebĩnu tɔn gblame ɔ, ye nɔ sù bo nɔ zin dò nũnywe kpo nukúnnúmɔjɛnũme yetɔn kpo me dɔ jlɔ Mawu tɔn wu bɔ ene nɔ zɔn bɔ ye nɔ jó tinme e è ko na d’ayí le é, nukúnnúmɔjɛnũme agɔ le kpo nũdidi e è ko kplɔn ye d’ayí le é kpo dé le dɔ.

Nũkplɔnme le, nũdidi le, nũkplɔnme le kpo tinme le kpo bĩ we nɔ dɔ bũnɔ te dɔ bũnɔ ɔ, kú Klisu tɔn, didi tɔn kpo fínfɔn sɛn kú tɔn kpo jí we è sixu dɔ, é nyí nũdidi le kpo nũkplɔnme le kpo jí ă.

Nũkanbyo le

1. Wendagbe ɔ we nyí .

dé. ___ Nũkplɔnme Jezu kpo mesédó le kpo tɔn

b. ___ Sɛn Jezu tɔn tɔlɔ le kpo akpá tɔn le kpo

c. ___ Jezu kú, è dɔ i bo fɔn ɛ sɛn yɔdo me .

2. Nũdidi, hwɛɔke me, kpo tónúsise nú Wen Dagbe ɔ kpo nɔ zɔn bɔ Mawu nɔ sɔ me dé dɔ Klisu me.

T. ___ F. ___

3. Agun e Klísu dɔ ayí dò ayikúngban jí é nyí nũdɔgbɛ dé, gbɛtɔ le sɛn gbɛta dé, é nyí tutoblɔnunu dé alɔ ɔ dé ă.

T. ___ F. ___

4. Klisanwun le gbɔn nũkplɔnkplɔn hwebĩnu tɔn gblame ɔ, ye na sù bo na zin dò nũnywe yetɔn kpo nukúnnúmɔjɛnũme yetɔn kpo me dɔ jlɔ Mawu tɔn wu bɔ ene na zɔn bɔ ye na jó nũkplɔnme, linlin, tinme kpo nukúnnúmɔjɛnũme masɔgbɛ kpo e ye ko dɔ d’ayí le é dɔ.

T. ___ F. ___

5. Linlin kpo tinme e è nɔ hen me dɛvo le gannugánnú le é kpo nɔ dɔn meklánklán wá, bo nɔ lé dɔ bũnɔ te.

T. ___ F. ___

Nũkplɔnkplɔn 6gɔ ɔ

Nũkplɔnme / Nũkplɔnme

Pólú dɔ dò 1 Timɔtee 6:2b-4 me dɔ “Kplɔn nũ ene le me, bo nɔ hen nũ ene le lidɔ, enyi me dé dò nũkplɔnme [nũkplɔnme] dɛvo kplɔn me we, bo ma ka sɔgbɛ xá xó dagbe Aklunɔ mĩtɔn Jezu Klisu tɔn le kpo nũkplɔnme e sɔgbɛ xá sinsen-biblo ɔ kpo ă ɔ, é nɔ goyiyi, bo nɔ mɔ nukúnnú je nũ dɛbũ me ă.” Mɔ me ɔ, mesédó le sɛn Wendagbe [hwɛngán] jijla. **kpolee** è na sù bo cí Mawu dɔhun gbɔn vɔsisa sɛn gbɛzán zinzan gblame é. Nũkplɔnme yɛtɔn lée (nũkplɔnme) lée tɛnme lɛ e Klísusentɔ lée dɔ ná nɔ gbɛ gbɔn bɔ Mawu ná yí wăn ná é.

Nũkplɔnme dagbe - nũkplɔnme e nɔ kplá me yì sinsen-biblo me é.

“É [mécótó le, mecótó le, mexo le, nukúnkpénuwutó le] dọ na .**hen syensyen** .é na xwedó wen dejid'ewu [Wendagbe Klisu tɔn] e è kplón me é, bonu é na dó sixu .**dó wusyén lanme nú mame** devo le [.**kpéwú bo na kplón nǔ me** .] gbɔn nǔkplɔnme titewungbe le [wen Mawu tɔn sín nǔkplɔnme gbejinótó le kpo nǔgbo le kpo gblame], bo na gbé me e na klán gbè xá e le é.” (Titu 1:9)

Titu 2:1-10 – “Hwi Titu, a dọ na .**kplón menǔ** e sɔgbe xá .**nǔkplɔnme e sɔgbe é.**” [.Ené gudo ɔ, Pɔlu slé nǔ e Titu dọ na kplón me le é.

Kplón - mexó léé dọ yě ní nyí .

- Me e na na jlě jí, bo na dọ jlě jí é
- É jexa sísí, é dọ sísí, é dọ sísí .
- Medéejidude, jlejiniɔ .
- Nǔdidi kpo wanyiyi kpo ni syen .
- Dide, suúludidó .

Mi kplɔn - nyɔnu mexo le dọ ye ni .

- Mi na dọ sísí nú me dọ gbezinan yetɔn me - mi na dọ sísí nú me dọ wab me .
- **Mi ma nyí xódótó, xódótó ó .**
- **Ma nyí kannumɔ nú veen gègè ó - kannumɔ nú veen gègè .**
- Kplón nǔ dagbe léé me.
- Kplón nyɔnu winnyawinnya le dọ ye ni: o
  - yí wǎn nú asú yetɔn le kpo vǐ yetɔn le kpo .
  - na hen hwiɔee ganme bo na mé, na lin tame ganji, na nya me bo na
  - hen abnu towe ján - na w'azɔ dọ xwegbe
  - na nyó xome, na nyó xome
  - **mi dọ sísí nú asú mitɔn léé -bó me dǔbǔ ma hen xó ɔ gblé ó. [Ma tuùn bo wà nǔ e é ma yí gbè na ǎ le é ó.]**

Dó wusyén lanme nú dɔnkpevu le dọ ye ni .

- mi na dọ dọ midée jí, mi na na acéjí .
- na nyí kpóndéwú dagbe, bo na dè gbejininiɔ, sísí, nǔjɔnǔwiwa xlé dọ nǔkplɔnme towe le me .
- xó dagbe e è ma sixú dọ hwe ná ǎ é, bónú kentó mǐtɔn ná dó winnyá, dọ é dọ nǔ nyanya dǔbǔ bó ná dọ dó mǐ wú ǎ.

Kplón kannumɔ le dọ ye ni .

- ye na hwi hwé yedée dó gǎn yetɔn le gló dọ nǔ bí me .
- tenkɔn bo nyó nukún yetɔn me .
- **ma dọ xó nú ye ó .**
- **ma fin - pilfer dọ ye gɔn .**
- è ni deji dó wú tɔn bí miémlé b'è na zón na nǔkplɔnme e kúnkplá Mehwiengantó mǐtɔn é na dɔn me.

Pɔlu kplɔn Timɔtee ɔɔ “Me e dɔ kannumɔgbenu le ɛ bɛ ni nɔ kpɔn gɔn yetɔn le dɔ mɔ me e jɛxa bɔ ɛ na dɔ sɪsɪ nɔ ye bɛ ɛ, bonu ɛ ma dɔ zun Mawu sɪn nyikɔ kpo nɔkplɔnme mɪtɔn le kpo ɔ. nɔ hen nɔ ene le lidɔ.” (1 Timɔtee 6:1-3)

Nɔwiwa Klisanwun tɔn le dɔ na dɛ jiji Mawu tɔn le xlɛ, bonu ɛ ma wɔ zun Mawu sɪn nyikɔ ɔ. Nugbodɔdɔ ene kɔnkplɔ kancica e ɛ dɔ xɔ gɔn le kpo me devo e dɔ ace kpa we le ɛ kpo ɛ.

Nɔkplɔnme e ma sɔgbe ɛ ɛ (nɔkplɔnme e nɔ kplɔ me yi nɔagɔwaxame me ɛ)

“Medebɔ e .nɔ kplɔn nɔ devo me .[.dɔ nɔ e jɪ Pɔlu ɔɔ xɔ dɔ dɔ wemata e wɔ yi le ɛ me ɛ me] ɛ nɔ yi go [un dɔ xɔsin e sɔgbe le ɛ bɛ. A dɔ na yɪ gbɛ nɔ xɔ ce] bo ka dɔ nukunnɔmɔjenɔme ɛ. Me mɔhun nɔ dɔ jɪ e ma sɔgbe ɛ ɛ bo nɔ dɔn nɔ dɔ tinme xɔkwɪn le tɔn jɪ. Ene nɔ fɔn jle le dɔ te bɔ ye nɔ wɔ fɔ kpo wuhwɪhwan, meklɔnkɔlɔn, xɔ nyanya dɪdɔ kpo linlin nyanya le kpo. Me ɛnɛ lɛe nɔ dɔn tagba wɔ hwebɪnu. ayixa yetɔn blɪ, bɔ ye dɛ kɔ dɔ nɔgbɔ ɔ. Nɔ ye ɔ, sinsɛn-biblo dɪdɛxlɛ nyɪ ali e nu ɛ na je dɔkun dɛ ɛ dɛ kpowun. Medɛ le sixu klɔn gbɛ xɔ nɔkplɔnme mɪtɔn, amɔ, nɔkplɔnme dɔgbe Aklunɔ Jezu Klisu tɔn le we nyɪ ene le. Nɔkplɔnme ene le nɔ zɔn bɔ ɛ nɔ zɔn gbɛzɔn Mawu tɔn.” (1 Timɔtee 6:3-5)

1 Timɔtee 1:8-11 Pɔlu slɛ nɔ e gbɔn vo nɔ nɔkplɔnme dɔgbe le ɛ “Dɪn ɔ, mɪ tuɔn ɔɔ sɛn ɔ nyɔ, enyi ɛ zɔn sɛn ɔ lee ɛ jɛxa gbɔn ɛ ɔ, mɪ mɔ nɔ ye wu ɔɔ sɛn ɔ kɔn nyɪ hwejjɪkɔn le tɔn ɔ, loɔ, me e nɔ gbɔ sɛn le ɛ kpo me e ma nɔ setɔnɔ ɛ le ɛ kpo tɔn we, me e ma nɔ sɛn Mawu ɛ le ɛ kpo me e ma nɔ setɔnɔ ɛ le ɛ kpo, me e ma nɔ sɛn Mawu ɛ le ɛ kpo hwehutɔ le kpo, me e ma nɔ sɛn Mawu ɛ le ɛ, me e nɔ xɔ daka me wu le ɛ, *mesentɔ lehu*] tɔ yetɔn le kpo nɔ yetɔn le kpo, nɔ mehutɔ le, agaletɔ le, sunnu e nɔ dɔxɔ xɔ sunnu alɔ nyɔnu le ɛ, kannumɔ le, adingbannɔ le, adingbannɔ le, kpo nɔ devo debɔ e ma sɔgbe xɔ nɔkplɔnme titewungbe ɛ le ɛ kpo, lee ɛ sɔgbe xɔ Wɛndɔgbe susunɔ Mawu nyɔnɔnɔ ɔ tɔn e ɛ sɔ d'asɪ nɔ mɪ ɛ gbɔn ɛ.”

2 Piyɛ 2:1- “Amɔ, gbeyɪdɔ adingbannɔ lɛe fɔn ɔɔ togun ɔ me, lɛ e mɛsi adingbannɔ lɛe nɔ tɔn ɔɔ mi me ɛ dɔhun.nɔkplɔnmetɔ adingbannɔ le .na byɔ mi me [gbɛta mitɔn le, gbɛdidɔ mitɔn] kpo nɔkplɔnme adingbannɔ tɔn e nɔ hen nɔ gblɛ le ɛ kpo, [tinme e medesunɔ sɔ ɛ bo nɔ cɔ me devo le dɔ bɔ bo ma gosin Mawu gɔn ɛ] bɔ ɛ na zɔn bɔ ɛ na dɔ gbɛta dɛ alɔ sinsɛn-nɔkplɔnme dɛ kaka je fɪ e ɛ na gbɛ Gɔn e xɔ ye ɛ dɛ ɛ.”

Hlɔmanu le 1:18-21...28-32 – “Xomesin Mawu tɔn dɔ dɪdɛ xlɛ we sɪn jixwɛ dɔ gbɛtɔ e ma nɔ sɛn Mawu ɛ le ɛ kpo nɔnyanyawiwa yetɔn le bɛ kpo jɪ, dɔ nɔ e ɛ sixu tuɔn dɔ Mawu wu le ɛ dɔ wɛn nɔ ye, dɔ Mawu ko dɛ jiji tɔn le xlɛ ye dɔ wɛn. nature — ɛ ko mɔ nukunnɔ je me cɛdɛcɛdɛ gbɔn nɔ e ɛ blɔ le ɛ gblame, bɔ gbɛtɔ le dɔ hwejjɪkɔ dɛ ɛ ... Gɔ na ɔ, dɔ ye mɔ ɔɔ ɛ kɔn xɔ akwe bonu ɛ na hen nɔnywe Mawu tɔn [kpɔn ɔɔ ɛ jɛxa ɔɔ ɛ ni yɪ gbɛ nɔ Mawu ɔ] wutu ɔ, ɛ jɔ ye dɔ nɔ ayixa e gblɛ ɛ dɛ (debased) bonu ye ma wɔ nɔ nyanya dɛ ɔ. nɔnyanyawiwa, nɔnyanyawiwa, nukunkɛn kpo nɔblɪblɪwiwa kpo gɔ ayi yetɔn me.

Me e gbé wǎn nú Mawu léé, me e no gbé wǎn nú Mawu léé, me e no yi go léé, me e no jlá ajǎnú yě léé; yě nó mǎ nǔ nyanya wiwa sín ali léé; yě nó se tónú nú mejitǎ yětǎn léé ǎ; yě nyí xlonǎ, nǔmaǎitǎ, ayixamaǎitǎ, nǔblawukúnúmetǎ wé. Ye tuǎn sǎn jǎjǎ e Mawu ðé ðǎ me e no wǎ nǔ mǎhun le ðó na kú é có, é ka nyí nǔ ene le wiwa kpowun we ye no wǎ ǎ, loǎ, ye no lé yí gbè nú me e no wǎ mǎ le é.”

Nùkanbyo le

1. Wen Ðagbe ǎ hwǎngán wú we é ðǎ xó dó bǎ nǔkplǎnme ðagbe ǎ wú we é ðǎ xó dó lǎ e è ná no gbe gbǎn bǎ é ná nyó Mawu nukúnme é wú.

T. ___ F. ___

2. Me e no kplǎn me ðǎ è ðó na xwedó linlin yetǎn le kpo tinme yetǎn le kpo cobo na no bú é no fǎn xó e no ðǎn meklánklán wǎ le é dó te.

T. ___ F. ___

3. Me e ma nyí me mímé ǎ bo lé nyí me kwijikwiji le é, me e ma no sǎn Mawu ǎ le é, me e ma no ðó sí sí nú me ǎ le é, me e no xò tǎ yetǎn le kpo no yetǎn le kpo é, mehutǎ le, agaletǎ le, me e no ðó xó xá sunnu alǎ nyonu le é, kannumǎ le, adingbannǎ le kpo me e no xwǎlé nǔ adingbannǎ le é kpo ǎ, nǔwiwa e gbǎn vo nú nǔkplǎnme ðagbe le é wé.

T. ___ F. ___

4. Mesi adingbannǎ e me lengbǎnyitǎ agun tǎn le, mexo le, nukúnkpénuwutǎ le ðé é we nyí me ðé ðé no kplǎn nǔ me bǎ ye ma no gosin Mawu gǎn ǎ le é.

T. ___ F. ___

5. Xomesin Mawu tǎn ðǎ me e me wǎhwinhwan, jǎ ðǎ ðǎ kpo mebléblé kpo gǎ ayi me nú yě léé jí.

T. ___ F. ___

Nùkplǎnkplǎn 7gǎ ǎ

Vogbingbǎn e ðǎ Wenðagbe ǎ kpo Nǔkplǎnme le kpo tentin é

Nǔkplǎnme Klísu tǎn léé kpódó mesédó tǎn léé kpo tǎn léé nyí Wen Ðagbe ǎ ǎ, lo ǎ, Wen Ðagbe ǎ sín tinme e è sǎ dó ayi me nú me é we, kpódó lǎ e me e ðǎ Klísu me léé ðó ná no gbe, bó ná sù, bó ná zin gbǎn, bó ná nyí Mawu sín jǎjǎ, éné ǎ ðǎhun é kpo. Nǔkplǎnme yetǎn le nyí nǔ e je le é ǎ, bo nyí nǔgbo le, loǎ, xó e è sǎ d'ayi me nú me le é we, bǎ è sixu ðǎ xó dó ye jí bo tinme ye kpo nǔ e è na wǎ gbeta ǎ kǎn na le é kpo, bǎ ye sixu gbǎn vo sǎgbe xá nǔnywe kpo ayixa metǎn kpo. Tinme me ðokpo ðokpo tǎn le nyí me ðesunǎ tǎn, bo no lé hen me ðevo le gannugánnú ǎ.

Vlafo kpóndéwú e bǎ d'ewu é na d'alǎ bǎ vogbingbǎn e ðǎ nǔgbo kpo linlin kpo tentin é na zawé.

Mǎto wè xò yedéé kplé ðǎ ali e jí è no gbǎn é ðé jí. Kúnnu ðetǎ wè we ðǎ mǎto ðokpo ðokpo gudo. Kúnnu ðetǎ A, ðǎ mǎto A gudo ǎ, ðǎ zogben ǎ nyí amamu ene wu ǎ mǎto B we kanwezun gbǎn zogben ǎ jí. Kúnnu ðetǎ B, e ðǎ mǎto B gudo ǎ, ðǎ zogben ǎ nyí amamu ene wu ǎ mǎto A we kanwezun gbǎn zogben ǎ jí.

Ete le ka nyí nǔgbo le kpo tinme alǎ nǔ e è mǎ le é kpo?

Nùdé le

1. M̀to we we d̀o fine .
2. Awovi d̀e j̀e .
3. K̀nnuđet́ ẁe we d̀o fine .
4. Zogb́en d̀e d̀o fine .

Tinme kpo Nũ E È Nɔ Zán É kpo

1. K̀nnuđet́ A d̀i d̀o zogben ɔ nyí amamu nú m̀to A kpo .è wá gbeta ɔ kɔn zogb́en ɔ d̀o na ko nyí wɔwɔ nú m̀to B ɔ.
2. K̀nnuđet́ B d̀i d̀o zogben ɔ nyí amamu nú m̀to B kpo .è wá gbeta ɔ kɔn zogb́en ɔ d̀o na ko nyí wɔwɔ nú m̀to A.

Đó ye wá gbeta ɔ kɔn d̀o nũ e ye d̀i nũ na é kpo nũ e ye lin é kpo sɔgbɛ, bo byɔ d̀o è ni ma wá gbeta d̀evo kɔn ó wutu ɔ, tinme yetɔn kpo nũ e ye lin é kpo huzu nũ e ye d̀o na wá gbeta ɔ kɔn na é.

Xota

1. Nũ e è d̀o d̀o nũ ene le wu é d̀e d̀o fine ă.
2. Nũ e sixu j̀e le é d̀o xó yetɔn le kpo nũ e ye mɔ le é kpo wu.
  - d̀e. Đokpo nyla bɔ wegɔ ɔ sɔgbɛ.
  - b. Ye me we le bi we sɔgbɛ - zogben ɔ d̀o amamu d̀o akpá we le bi.
  - c. Ye me wè le d̀e sɔgbɛ ă. Weziza ɔ d̀o azɔ wà we ă.

Kpón bo lin tame dó Nũđexléme 21:8 jí “Amɔ, me e nɔ d̀i xesi le é, me e ma d̀i nũ ă le, me e nɔ wà nũ nyanya le é, mehut́ le, agalet́ le, majikiblot́ le, vodunsinsent́ le, kpo adingbannɔ le b́ kpo tɔn we nyí yetɔn .ná nyí .tɔsisa e me myɔ kpódó hwemí kpó d̀o jiji we é me; ene ɔ we nyí kú wegɔ ɔ.” É cí d̀o xó ene e è tɛđǎ jí é kún jó tenme d̀e dó nú tinme ó d̀hun.

1. Mě ka nyí adingbannɔ ɔ? Me e d̀o adingban bɔ è ma lekɔ sín hwe tɔn le gudo ă é .alõme e nɔ sɔ adingban d̀i d̀o dó d̀o aca é d̀e à?
2. Mě ka nyí mehut́? Me e nɔ hu me é .alõme e nɔ hu me d̀o ayi tɔn me é we à?
3. Mě mě e ka nyí agalet́ le? Me e ko d̀oxó xá me d̀evo e ma nyí asú alõ asì tɔn ă é .
alõme e nɔ d̀oxó xá me é we à?

Tinme e è na dó adingbannɔ, mehut́ kpo agalet́ kpo wu é d̀yɔ xó e è tɛđǎ jí d̀o Nũđexléme 21 me é ă. Hlɔmanu le 1:32 “ye tuùn sɛn jlɔjlɔ e Mawu d̀e d̀o me e nɔ wà nũ mɔhun le é jɛxa kú é có, ye nɔ kpó d̀o [Glɛkigbe me] .Strong tɔntinme tɔn we nyí nũwiwa le hwebĩnu] bo na nɔ wà nũ ene le d̀okpo ɔ, loɔ, è na lé yí gbè nú me e nɔ wà nũ ene le é.”

Mawu tuùn ayi metɔn, bo na d̀ohwe jlɔjlɔ, enyi gbet́ na bo d̀o linlin d̀ebũ ɔ nɛ. Gbet́ sixu sɔ linlin éđesunɔ tɔn kpo tinme tɔn kpo dó d̀o me e d̀o bũ xá Mawu kpo V́ tɔn le kpo é ă. Gbet́ sixú d̀o hwe nú me d̀evo sín nũwiwa có, Mawu we nɔ d̀o me e d̀o bũ xá é léé.

Hwehuhu syensyen dé we é nyí nú meḍebũ, ðò taji ɔ, me e è nɔ mɔ ɔ é nyí gǎn dé alǒ me e ɔ́ ɔ́ ace é dé é, enyi é jó linlin tɔn dó bɔ è kún sixu xò nũ kpɔn dó linlin tɔn wu ó ɔ nɛ.

Ðó Wen Ðagbe ɔ nyí nũgbo wutu ɔ, é we nyí ɔ; Klisu sɔ éḍéé jó dó savɔ hwesɔke me tɔn na bɔ ɔ́ nũkplɔnme mesédó le tɔn nyí nũgbo e gbigbɔ ɔ́ le é wutu ɔ, vogbingbɔn e ɔ́ ye me wè le tentin é na je wè ɔ́ nũ atɔ́n e bɔ d'ewu le é me.

1. Wen Ðagbe ɔ́, Wen Ðagbe ɔ́ sín nũjlájlá dé we bɔ meḍé yí gbe ná abí é gbé. Enɛ wu ɔ, nũḍiḍi nú nũ ɔ́kpo ɔ (Klisu we nyí Aklunɔ) kpo tónúsíse n'í gbɔn hwesɔke me kpo nũwiwa ɔ́kpo ɔ kpo gblame (baptem ɔ́ kú Klisu tɔn me) we nyí dódó bũninɔ tɔn.

2. Nũkplɔnme mesédó léɛ tɔn léɛ nyí nũgbó ǎ, lè e Wen Ðagbe ɔ́ nyí gbɔn é, lo ɔ́, tinme [e è sɔ́ dó ayi me nú me] léɛ kpódó nũ e è nɔ mɔ ɔ́ é me léɛ kpó we, bɔ yè jinɔn Wen Ðagbe ɔ́ jí.

3. Nũkplɔnme [mesédó le tɔn] nɔ na ten xóɔɔ́kɔ́ kpo xóɔɔ́kɔ́ [xóɔɔ́kɔ́] kpo, bo nɔ hen ayixa metɔn lidǒ lobo nɔ lé dlen ayi metɔn. É nɔ hen me e ɔ́ Klisu me le é sù, amɔ́, ɔ́ ali e nu gbɛ́ ɔ́kpo ɔ́kpo na sù sɔ́gbe xá nũ e éḍesunɔ nyí é ɔ́hun é.

4. Vogbingbɔn e ɔ́ nũkplɔnme le me é sixu zón bɔ è na ɔ́ hɔnhɔn ɔ́ bũninɔ jí hweḍelenu cò, é ka nyí nũwanyido ɔ́xó dé ɔ́ è ni lin ɔ́ nũkplɔnme ɔ́kpo ɔ, nũkplɔnme, we nyí dódó bũninɔ tɔn.

5. Wemafo Alenuwema Yɔyɔ́ tɔn le sixu nyí dodónu bũninɔ tɔn ǎ. Yè me we Klísu ɔ́ éḍéé xlé ɔ́. Wenḍagbe ɔ, wenḍagbe ɔ we nyí dodónu bũninɔ tɔn. È ɔ́ xó ɔ́ sín Alesándlu Campbell gón

Nũkanbyɔ le

1. Klísu e è ká dó aklúzu jí, hwehuhu sín vɔ́ Jezu tɔn ɔ́, nũgbó e è sixú ɔ́xlé é we.

T. ___ F. ___

2. Nũkplɔnme mesédó le tɔn nyí nũ e je le é ǎ, bo nyí nũgbo le, loɔ, xó e gbigbɔ ɔ́ bɔ è sixu ɔ́ xó dó ye jí bo tinme ye kpo nũ e è na wá gbeta ɔ́ kɔn na le é kpo é we.

T. ___ F. ___

3. Hwehuhu e è nɔ kpó ɔ́ wiwa we é nɔ dɔn kú mavɔmavɔ wá.

T. ___ F. ___

4. Linlin sinsengán le tɔn é na bo nyí pastelɔ, wenjlatɔ́, mexo, yehwenɔ alǒ pápa ɔ, è sixu xò nũ kpɔn d'ejí ǎ.

T. ___ F. ___

5. Wen Ðagbe Klísu tɔn ɔ́ we nyí kú Jezu tɔn, ɔ́ḍi ɔ́n kpódó finfín sín kú tɔn kpó, nũgbó e è sixú yí gbe ná abí è sixú gbé é we bɔ nũkplɔnme mesédó léɛ tɔn nyí tinme e è sɔ́ d'ayi me nú me é bɔ è sixú ɔ́ xó d'é jí, bó lé ɔ́ xó d'é jí.

T. ___ F. ___

Suúludjídó

Suúludjídó, suúludjídó, nǔblawukúnúme, suúludjídó kpo suúludjídó kpo dǒ na tǐn dǒ nǔkplǎnme (kplǎnme) kpo linlin le kpo me .lo 3, Wen Ɖagbe 3 we ǎ .Iě e Wen Ɖagbe 3 nyí ali e nǒ kplá me yi hwǎngán me é dǒhun. Nǔkplǎnme mesédó le tǒn we nyí ali e nu é na zán gbè Mawu tǒn dè é hwenu e ye dǒ WenƉagbe 3 jla “gbè 3 bí” we é. Klisanwun le dǒ na dǒ wenƉagbejjila te gbedé ǎ.

- Suúludjídó nǒ byɔ dǒ medé ni jó nǔgbo dǒbǔ dǒ ǎ.
- È dǒ na dǒ linlin medesunc tǒn le alǒ medesunc tǒn le dǒ agbawungba bo na dǒ xó d’ejí, amɔ, è dǒ na tén kpǎn gbedé dǒ è ni nǒ bǔ xá me dǒvo le ǎ.
- Nǔdǐdǐ e dǒ dǒ Jezu we nyí Klisu é kpo tónúsise nú WenƉagbe tǒn - kú tǒn, dǐdǐ tǒn kpo fínfǐn sín kú tǒn kpo – kedǐ jí we è sixu nǒ bǔninc dǒ, gbɔn medée zízé dǒ kú tǒn me gblame.
- Klisanwun le sixu dǒ linlin vovo dǒ nǔ gègè jí, bo ka kpó dǒ dǒkpo 3 nyí we.
- Hwenu e me e dǒ Klisu me 3 ná jó Klisu dǒ, bó sǒ ná dǐji dǒ wǔ tǒn ǎ é. É sǒ dǒ bǔ xá Klisu ǎ.
- Enyi è byɔ dǒ è ni sǒ linlin medesunc tǒn dǒ dǒ tenkɔn dǐ nú gbǐdídó 3, é nǒ dǒn jle kpo meklánklán kpo wá.

Hwenu e Klisanwun dǐ le dǒ linlin yetǒn (alǒ linlin yetǒn le) dǒ we é 3, é nǒ cí dǒ ye dǒ nǔ xó kpǎn we dǒ nǔgbǒdǐdǐ kpo gbejininc me dǐdǐe ye dǒ linlin vovo dǒ ye wu le é tǒn kpo wu, é na bo nyí ye ma lin ǎ alǒ ye jló 3 ne. Xó dǐ ‘nǔ e un dǐ nǔ na é gosin Biblu me tǐlǒ’ alǒ ‘Biblu dǒ’ bo nǒ xlé dǒ linlin me dǒvo tǒn kún nyí mǔ ó, bo nǒ lé xlé linlin e dǒ dǒ nǔnywe kpo nukúnúmedǐnǔme kpo hugǎn me dǒvo le é. Ye nǒ kpǎn linlin yetǒn dǒ nǒ ‘Biblu tǒn’ bǒ nǒví yetǒn tǒn nǒ kpǎn ǎ. Xó ene le nǒ zǒn bǒ è nǒ lin dǒ nǒví yetǒn kún tuùn nǔ dǒbǔ ó, é kún nyí mǐsí gbǐgbɔ tǒn dǐ alǒ adingbannǒ dǐ ó. É sǒgbɛ xá ‘xó nyanya dǐdǐ dǒ’. Nǔ éné dǒ ná nyí mǔ ǎ. É nǒ dǐ wanyiyi Mawu tǒn xlé ǎ. Me e dǒ Klisu me léé bí we nyí mesentǒ tǒn, bó nyí vǔsǎnú-xwǐémawutǒ tǒn, bó ná wa azǔnú Mawu. Medǐbǔ dǒ tǐji hú me dǒvo dǒ ayixa, nǔnywe, nukúnúmedǐnǔme alǒ xódǐdǐ sín nǔwukpikpé wu ǎ. Wǎn yí nú nǒví le dǒ na dǒ dǒ nǔ le jí.

Nùkanbyɔ le

1. Suúludjídó byɔ dǒ è ni jó nǔgbo dǒbǔ dǒ ǎ.

T. ___ F. ___

2. Linlin medesunc tǒn le dǒ na nyí tenkɔn nú gbǐdídó gbedé ǎ.

T. ___ F. ___

3. È sixu dǒ bǔninc dǒ nǔdǐdǐ e è dǒ dǒ Jezu we nyí Klisu é kpo tónúsise nú nǔwiwa dǒkpo e è nǒ nylǒ me dǒ sin me é kpo jí.

T. ___ F. ___

4. Klisanwun le sixu dǒ linlin vovo dǒ nǔkplǎnme gègè wu, amɔ, ye sixu dǒ linlin vovo dǒ Klisu kpo vǔsisa hwesɔke me tǒn kpo wu ǎ, bo ka kpó dǒ dǒkpo nyí we dǒ Klisu me.

T. ___ F. ___

5. Linlin medesunc tǒn e nǒ dǐ linlin e dǒ dǒ emi hugǎn me dǒvo le, bǒ nǒví emitǒn ka hwe hú me dǒvo le é dǐdǐ xlé é nǒ dǐ wanyiyi Mawu tǒn xlé ǎ.

T. ___ F. ___

Đò Klisu me kpo Kpléklé Medée Tòn kpo me .

“Un s3 jó nú we d0 1914 tòn me.nu **taji nukontòn** > e un lé yí é we nyí d3: Klísu kú d0 hwe mĩtòn léé tame læ e Mawuxówéma 3 d3 gb3n é, b3 è d3 i, b3 az3n at3ng3 3 gbe 3, é f3n s3n kú læ e Mawuxówéma 3 d3 gb3n é” (1 K3lentinu léé 15:3-5).

Đò Pantekotu s3n az3n jí >, “me d3d3e yí xó tòn læ é bló baptem (è nyl3 ye d3 sin me), b3 lind3n afat3n at3n m3g3 nú ye d0 az3n ene gbè. n3 kp3, bo n3 d3 nú bĩ d3 kp3.” (Meséd3 2:41-44)

Me e læk3 s3n hwe yet3n læ gudo, bo gbé Jezu d3 é kún nyí Mawu Vĩ, Mesiya >, Klisu > ó, bo nyl3 ye d3 kú Klisu tòn me læ é >, Mawu ko kl3 hwe yet3n læ d3 ye g3 nú Agbaza Klisu tòn. Éné 3 wú 3, y3 bũ xá Klísu, b3 kp3 d3 nũkpl3nme meséd3 léé tòn jí syensyen c3b3 wl3n w3ma d3bũ. Nũkpl3nme Meséd3 léé tòn, nũkpl3nme 3, g3 nũd3 nú nũgb3 e d3 Wen Đagbe 3 me léé 3, é we nyí kú Klísu tòn kp3d3 f3nf3n s3n kú tòn kp3. Nũkpl3nme yet3n e gbigb3 dè læ é nyí x3gbe d3x3 læ kpo x3gbe tawun tawun læ kpo. Ene wu >, nũkpl3nme meséd3 læ tòn kpl3n Klisanwun læ lee ye na n3 gbè nú Klisu gb3n é, bo na sù, lobo na zin bo cí Mawu d3hun; d3, wanyiyi, nublawukúnúmet3, suúlud3d3, xomenyíny3t3, nugb3d3t3, hwejj3>, kpo me devo læ kpo.

“...É d3n hwe gb3 xá me gb3n agbaza tòn me gb3n kú tòn gblame, b3 ná s3 mi d3 mim3jí, b3 ná nyí me mímé, b3 ná nyí me mímé [è dè hwe léé s3in], b3 ná nyí me e è ma d3 hwe ná 3 é d3 nuk3n tòn.**ENYI** m3we é nyí .**mi kp3 d3 te** d0 nũd3d3 me >, mi d3 dod3nu, bo syenĩn, bo .**è sè ten 3** . s3n nukúnđ3d3 Wenđagbe > tòn me.” (Kolosinu læ 1:22-23)

“Mi tunwun d3 mĩ me e ko bló baptem léé bĩ .**yì**[.bũn3n3 xá] Klisu Jezu bló baptem .**yì** kú t3n?**Hũn, hwenu e mĩ læ yehwesin 3, è d3 mĩ xá Klísu;**éné 3, læ e Klísu f3n s3n kú gb3n susu T3 t3n t3n me 3, mĩ l3m3 ná z3n gbe y3y3. Đ3 enyi .**mĩ ko bũ xá ε d0 kú d3 mε** .é d3hun >, mĩ na n3 bũ xá ε dandan d0 f3nf3n s3n kú ét3n d3hun d3 hwenu.” (Hl3manu læ 6:3-5)

“Mi ma d3 gbè kp3 xá me e ma d3 nú nú Klisu 3 læ ó, d3 n3 hwejj3 ka sixu kpé nú xá nũnyanyawiwa gb3n, abĩ w3ziza ka sixu kpé nú xá ablu?” (2 K3lentinu læ 6:14)

“Ényí mĩ d3 mĩ d3 bũ xá ε, b3 d3 z3nflú me 3, adingban we mĩ n3 d3, b3 n3 wa nũgb3 3 3, lo 3, ényí mĩ d3 w3ziza me, læ e é d3 w3ziza me gb3n 3, mĩ d3 bũ xá mĩd3e, b3 hun Vĩ t3n Jezu t3n n3 kl3 mĩ s3n hwe bĩ me. É na s3 hwe mĩtòn læ ke mĩ, bo na lé slá wũ nú mĩ s3n nú nyanya e mĩ wà læ bĩ me.” (1 Jaan 1:6-10)

“Ye [Klisu] κεδε we un d0 δε x0 d0 ye wu we ă, loκ, un d0 δε x0 d0 me e na dı nũ nũ mĩ gbκn Wenɔagbe [Wenɔagbe] e jlá we ye d0 κ gblame le loκ tame we; **ye bĩ sixú nyí ɔokpó** ., Daá, lě e a ɔo nye me, bκ nye ɔo hwi me gbκn é. **Yě lo ní κ mĩ me .Éné 3, gbet3 léé ná dı nũ ɔo hwi we sé mĩ d0.**”(Jaan 17:20-21)

Jezu ɔo d0 Matie 7:1 me ɔo ahwanvu d0 kún ɔ0 na ɔ0 hwe nú κνί tκn ó. Ene wu κ, enyi meɔ0 gbé ɔo emi kún na κ κp3 xá me ɔevo ó, ɔ0 lee è κ tinme nũκlκnme e ma ɔ0 taji ă é d0 gbκn é gbκn vo wutu κ, é ka ɔ0 zκnlin dı we ɔ0 weziza me à? Enyi é ma nyí m3 ă κ, ně hun Klisu tκn ka sixu κp0 ɔ0 nũ slá wũ ní we gbκn? ɔ0 meséd0 Jaan ɔo d0 1 Jaan 1:7 me ɔo “Am3, enyi mĩ ɔ0 zκnlin dı we ɔ0 weziza me, lee é ɔ0 weziza me gbκn é κ, mĩ ɔ0 bũ xá mĩd0e [é nyí me e yí gbè nú mĩ le é kpo nukúnnum3jenũme mĩtκn kpo κεδε we ă], bκ hun Vĩ tκn Jezu tκn κ kl3 mĩ sín hwe mĩtκn le bĩ me.”

Klisu κεδε we κ dκn bũnino wá. É we nyí Wen ɔagbe 3. Meɔ0 sixú yi T3 3 g3n ze Jezu Klísu 3 wú ă! Me ɔokpo “ɔ0 bũ xá Klisu ɔ0 kú tκn me” m3 we Bũnino ɔ0 Klisu me – me κ.

“Enyi meɔ0 ɔo: “Un yí wăn nú Mawu,” bo ka gbé wăn nú κνί tκn κ, adingbanno we é nyí, ɔ0 me e ma yí wăn nú κνί tκn e é κ é ă κ, é sixu yí wăn nú Mawu e é ma κ ă é ă.” (1 Jaan 4:20)

Linlin e wu Jezu wá ayikúngban jí é we nyí ɔo:

- κ gbet3 le tentin hwe ma κn .
- nyí hwesκκeme vκsisa e na d0 hwe sín gbet3 jí é .
- kú bκ è s3 hwe mĩtκn le ɔ0 jĩ tκn .
- d0 hwehuhu sfin gbκn jıd0 kpo tónúsise kpo gblame hwenu e meɔ0 . o
  - Kú nú hwehuhu .
  - É dı i d0 kú Klisu tκn me bo jó hwe yetκn le d0 xá me e è s3 ɔ0 Klisu jí ɔ0 akluzu jí le é É fκn nũɔıd0 gbıgbo tκn yκy3 d0
  - sín kú gbκn Mawu gblame bκ hwe e é hu d'ayĩ le é ma ɔ0 me sí ă
  - Mawu we s3 d0 agbaza Klisu tκn me, Agun tκn, Axκsuɔuto Mawu tκn e ɔ0 ayikúngban jí é me .
  - É κ wà, ɔ0 wanyiyi e ma nyí az3 al0 gb0dıd0 tκn ă é wutu κ, jł0 Mawu tκn we nyí wenɔagbejjila, wusyɛn d0 lanme nú me kpo az3 ɔagbe le wiwa kpo.

Nùkanbyo le

1. Klisanwun nukκntκn le ɔ0 bũ ɔ0 .
  - a. ___ Yě bĩ we nyí Jwifu .
  - b. ___ Ye bĩ we gosin t0 ɔokpo κ me .
  - c. ___ Ye ɔ0 Klisu kpo nũ le bĩ kpo ɔ0 κp3 .
2. É na s3 me 3 000 e è na d0hwe gbκ xá ye ɔ0 Pantekotu sín azăn jí le é jó nú Mawu bκ ye na nyí me mímé, bκ bl3 d0 ma ɔ0 ye wu ă, enyi ye .
  - a. ___ Nκ Jeluzalemu .
  - b. ___ Nκ gb0ji nú M3yızisén 3 .
  - c. ___ Nκ gb0ji nú Klisu kpo nũκlκnme tκn le kpo .
3. Klisanwun le κ bũ xá Klisu .
  - a. ___ hwenu e ye yí gbè ɔo Jezu we nyí Klisu, Mawu Vĩ κ é .

b. ___ Hwenu e ye na d'ó gũfínfín sín gbezán zán wé é .

c. ___ Dò kú tòn e bo d'ewu bo è d'í ye gbòn sin me nyló me gblame é me ɔ .

4. Kpléklé xá Mawu kpo me e d'ò Klisu me le é kpo byɔ gbejininɔ nú Klisu kpo nùkplɔnme tòn le kpo .

T. ___ F. ___

5. Medé sixu yí wǎn nú Mawu bo ma yí wǎn nú me d'ewo le bí d'ò Klisu me ǎ, nɔví yetɔn le .

T. ___ F. ___

Nùkplɔnklɔn 10gɔ ɔ

È Vɔ Bũ xá Klisu .

Mesédó Pɔlu d'ɔ d'ɔ gbetɔ le bí wé nɔ jiya d'ó hwéhuhu sín tagba ɔ wu bo d'ɔ: “d'ó me bí wé hu hwé, bo gbɔn susu Mawu tòn mɔ, bo fénú tòn zón bo è s'ó ye d'ó hwéjijɔnɔ jí, gbɔn hwéngán e Mawu s'ó d'ayi d'ò Klisu Jezu me é gblame, bo Mawu s'ó hun tòn dó súnsún hwé ke me, bo è na yí gbɔn nũd'idi gblame” (Hlɔmanu le 3-2).

Mí bí wé nɔ mɔ hwé alɔkpa dé, bo enyi hun Klisu tòn ma klí m'ǎ ɔ, é na klán m'í d'ó vo nú Aklunɔ m'itɔn kpo Mewéngantɔ m'itɔn kpo. Jaki d'ɔ tagba m'itɔn e kúnkplá medéé zízé jó nú metenkɔn é bo d'ɔ: “Nú medé tén ε kpón ɔ, é ni ma d'ɔ: ‘Mawu wé tén mì kpón’ ó, d'ó nũ nyanya sixu tén Mawu kpón ǎ, édesunɔ ka nɔ tén medé kpón ǎ. (Jaki 1:13-15).

Ené gudo kpédé gudo ɔ, é wlan d'ɔ: “... nũ ené le sín vivɔnu wé nyí kú, amɔ, d'ín e è d'è mi sín hwéhuhu sí, bo huzu kannumɔ nú Mawu é ɔ, nũ e mi nɔ wà é wé nyí d'ɔ mi nɔ nyí me mímé, bo vivɔnu tòn wé nyí gbè mavɔmavɔ. (Hlɔmanu le 6:21-23)

Enyi Klisanwun dé jó édéé dó nú metenkɔn bo lekɔ yí hwéhuhu sín gbezán tòn xóxó ɔ kɔn, bo d'ò nukɔnme ɔ, é wá jló na dóhwe gbɔ xá Mawu ɔ, nũ tɛ Mawu ka byɔ d'ɔ é ni wà? Mawu ka byɔ d'ɔ è ni lekɔ sín hwé metɔn gudo, dɔn tó nú me d'ò agbaza lixo, dɔn tó nú me d'ò akwe linu, alɔ v'ó baptem bló wé à? Biblu ka gbé d'ɔ Klisanwun e fín gũ é kpo kpléklé Klisanwun le tòn e d'ò xá ɔ me é kpo ni xwedó nũwiwa e nɔ v'ó nũ le blódó é dé hwenu e medé je bũ bo lé v'ó bũ xá Klisu é à?

Nũ e nɔ zón bo è nɔ dóhwe gbɔ xá me d'ewo le é d'ó na bé kpo lee medé tuùn ninɔme gũfínfín tòn tòn gbɔn é kpo, bo na lé d'ó jlɔ d'ɔ è ni s'ó hwé ke emi bo lé dóhwe gbɔ xá Mawu. Amɔ, jlɔ kedé ko kpé ǎ; huzuhuzu dé d'ó na t'ín d'ò linlin, ayi, linlin kpo me e d'ò ayi me é kpo me. Ye d'ó na d'ɔ jlɔ yetɔn d'ɔ è ni s'ó hwé ke emi bo lé v'ó emi blódó nú me (me) e ye d'ò hwesɔke me ba wé é - Mawu kpo gbetɔ kpo. É cí d'ɔ l'ó ví sunnu e bú é tòn e d'ò Luki 15:11-32 me é tinme nũwiwa ené d'ɔhun. Mawu nɔ hun xome hwéɔnu nú hwesɔke me kpo hwesɔke me kpo. Amɔ, é nyí m'ɔ dandan nú me e nɔ d'ɔ d'ɔ emi d'ò Klisu me le é bí ǎ, enyi ye na bo t'le d'ó na s'ó hwé ke me lee Klisu s'ó hwé ke ye gbɔn é ɔ nɛ.

Ví Mawu tɔn lɛ ko dɔ hwehuhu sɪn tagba ɔ dɔ hwenuxɔ lɛ mɛ. Izlayɛli vɪ lɛɛ, akɔta e Mawu sɔ bɔ nɔ kplɔ Klɪsu, Mesiya ɔ wɔ gbɛ ɔ mɛ ɔ, yɛ dɔ gũ fɪn dɔ jɪ tɔn wɛ hwebɪnu, bɔ nɔ dɔ agalɛ gbigbɔ tɔn dɔ wɛ gbɔn vodun nũmesen akɔta e sekpɔ yɛ lɛɛ tɔn lɛɛ sɪsen gblamɛ, bɔ nɔ hen akɔjije e yɛ dɔ xɔ ɛ ɛ gblɛ. Amɔ, hweɔebɔnu e ye lɛkɔ sɪn hwe yetɔn lɛ gudo, gbɔn vodun vodun yetɔn lɛ gbɪdɪgbɪdɪ gblamɛ, bo lɛkɔ wɔ Jehovah gɔn kpo ayi e vɛ nũ ye ɛ kpo ɛ ɔ, Mawu nɔ sɔ hwe ke ye.

Davidi e nyɪ nya e sɔgbɛ xɔ ayi Mawu tɔn ɛ nyɪ kpɔndɛwɔ mɛ e hu hwe dɔ Mawu kpo gbɛtɔ kpo ɛ tɔn hwenu e ɛ dɔxɔ xɔ mɛ ɔvɔ, bo wɔ hu mɛ bo na dɔ hwla hwe tɔn ɛ. Hwenu e gbeyiɔ Natáan dɔ xɔ xɔ Davidi ɛ ɔ, ayi Davidi tɔn, nũ e dɔ ayi tɔn mɛ ɛ gɔ ayi tɔn mɛ, bɔ linlin tɔn dɔ bo dɔ "Un hu hwe dɔ Mawu Mavɔmavɔ." ɛ lɛkɔ bo lɛkɔ sɪn hwe tɔn lɛ gudo. Mawu sɔ hwe ke mɛ.

Demasi nyɪ gbɛ Pɔlu tɔn dɔ tomeyiyi mesɛdɔ tɔn lɛɛ dɔkpɔ mɛ, hwenu e ɛ dɔ gbedómɛ tɔn sɛ dɔ agun Kolosi tɔn wɛ ɛ (Kolosinu lɛɛ 4.14). Nukɔnmɛ ɔ, Pɔlu dɔ "Demasi, dɔ wanyiyi e ɛ dɔ nũ gbɛ elɔ ɛ wutu ɔ, ɛ jɔ mɪ dɔ" (2 Timɔtɛ 4:10). Biblu dɔ xɔ ɔvɔ dɔ ninɔmɛ gbigbɔ tɔn gudogudo tɔn Demasi tɔn wu ɔ.

Sinmɔ, azɛtɔ (majikiblotɔ) Samalɪ tɔn ɔ tɛnkpɔn bɔ nɔ xɔ nũninɔ Mawu tɔn. Piyɛ tinmɛ ninɔmɛ hwehuhu tɔn tɔn nɪ kpo hɔnhɔn kpo bo dɔ; "Akwɛ towe nɪ dɔn kpɔ hwi kpɔ, dɔ a vedɔ dɔ ɛmɪ nɔ zɛ akwɛ dɔ xɔ nũninɔ Mawu tɔn nɔ, dɔ a dɔ ace ɔvɔ dɔ nũ ɛnɛ ɔ mɛ ɔ. nũ ayi towe . ɛ sɔgbɛ dɔ Mawu nukɔn ɔ. Hũn, bo lɛ kɔ sɪn hwe towe lɛɛ gudo, bɔ xo ɔvɔ sɛ dɔ Aklɔnɔ, bɔnũ ɛ sixu nyɪ mɔ hũn, ɛ nɪ sɔ nũ e lin wɛ a ɔvɔ dɔ ayi towe mɛ ɔ ke wɛ. ɔvɔ un mɔ dɔ a dɔ jɛ vɛsin mɛ, bɔ dɔ nũnyanyawiwa sɪn gankpɔ mɛ." Sinmɔ ka yɪ gbɛ n'i dɔ: "Mi xo ɔvɔ nũ Aklɔnɔ nũ mɪ, bɔnũ nũ e mi dɔ lɛɛ ɔvɔ ma wɔ jɛ dɔ wũ ce ɔ" (Mesɛdɔ 8:20-24).

ɔvɔ 1 Kɔlɛntinu lɛ 5 mɛ ɔ, mɪ xɔ dɔ nɔvɪ sunnu Klisanwun dɛ d'alɔ dɔ ninɔmɛ xɔdɔxɔmɛ tɔn dɛ mɛ bo Kosi pagáwun lɛ tɛ yɪ gbɛ na ɔ. Pɔlu dɔ nũ ahwanvu Kɔlɛntinu lɛ dɔ ye ni jɔ emi dɔ Satáan bonu ɛ na tuɔn bo yɪ gbɛ nũ hwe emitɔn, bonu gbigbɔ [lindɔn] emitɔn na dɔ sixu gán.

ɛ dɔ na dɔ wɛn dɔ hwehuhu ɔ nɔ bɛ dɔ gbɛtɔ e dɔ ayi mɛ ɛ mɛ, bo sixu nyɪ nũwiwa agbaza tɔn dɛ dɪ agalilɛ alɔ linlin sɪn tagba dɛ bo nɔ jɔ na dɔ vivɪ mɛɔesunɔ tɔn dɪ akwɛ alɔ ɛ ni tuɔn mɛ.

ɔvɔ 2 Kɔlɛntinu lɛ 2:6-9 mɛ ɔ, Pɔlu dɔ adohu adohu jɪ dɔ Klisanwun e ɛ jɔ dɔ nũ Satáan ɛ, ee ko lɛkɔ sɪn hwe tɔn lɛ gudo ɛ kún mɔ dɔ Klisanwun Kɔlɛntinu lɛ yɪ emi ɔ "Hwe e mɛ gɛgɛ dɔn nɪ ɛ ko kpɛ ɛ. ene wu ɔ, bo na dɔ ɔvɔ ɛ dɔ emi yɪ wɔn nɪ."

Hwɛvɛnũmɛ nyɪ huzuhuzu klewun dɛ ɔ. ɛ nɔ zɔn bɔ ɛ nɔ wɔ nũ, ɛ wɛ nyɪ dɔ ɛ nɔ dɔ nũ e mɛɔvɔ nɔ sɔ ayi dɔ jɪ dɔ gbɛzɔn tɔn mɛ ɛ cɛdɛcɛdɛ, bo nɔ gosin vivɪ mɛɔesunɔ tɔn jɪ, bo nɔ wɔ huzu kancica gbigbɔ tɔn dɛ xɔ Mawu.

Pɔlu dɔ "Aluwe e Mawu nɔ na mɛ ɛ nɔ zɔn bɔ ɛ nɔ lɛkɔ sɪn hwe mɛtɔn lɛ gudo bɔ nɔ kplɔ mɛ yɪ hwɛngán bo nɔ jɔ nũblawukúnũmɛ dɛ dɔ ɔ, lo, aluwe gbɛ ɔ tɔn nɔ dɔn kú wɔ." (2 Kɔlɛntinu lɛ 7:9-11).

Jaki ɔɔ nú Klisanwun le ɔɔ "... mi ɔɔ hwe mitɔn le nú miɔee, bo xoɔe nú miɔee, bonu azɔn mitɔn na gbo, ɔe hwejiɔɔn tɔn ɔɔ hɔnɔn ɔaxó, bo nɔ w'azɔ (Jaki 5:16).

Jaan, mesédó mexomɔ ɔ wlan nũ dó agun e ɔò Azíi le é ɔò Nũɔexléme Wemata 1gɔ ɔ me bo ɔɔ nú ye ɔɔ enyi ye ma leko sín hwe yetɔn le gudo á ɔ, Mawu na wà nũ xá ye. Medé le sixu ko ɔi nũ lee medé le nɔ ɔi nũ gbɔn égbé é ɔɔ enyi è hwlen emi gán ɔ, emi na hwlen emiɔee gán tɔge. Amɔ, hwlenɔn yetɔn ɔò ganjɔw me á ɔò Jaan ɔɔ nú ye ɔɔ ye ɔò na leko sín hwe yetɔn le gudo bo na leko wá Mawu gón, enyi ye ma wà mɔ á ɔ, é na .ɔè zogbéhennú yéɔn, jɔten wéziɔa kɔódó gbe kɔó tɔn.

Nú ví Mawu tɔn gũfɔntɔ ɔe mɔ nũ je ninɔme hwehuhu tɔn tɔn wu, bo leko sín hwehuhu sín ali yetɔn jí bo je ali e nyɔ Mawu nukúnme é jí, bo xoɔe kpo ayi bí kpo bo byɔ hwesɔke me bonu é na dó sixu bú xá é kpo me e ɔò Klisu me le é kpo ɔ, Mawu nɔ sɔ hwe ke é.

Agun e ɔò xá ɔ me é ɔò na kɔn é dó mɔ Klisanwun wegɔ e gbé ɔɔ é ni ma wà mesentɔ Mawu tɔn ó é á. Dó me ka ɔò ace dó mesentɔ tɔn léé jí ze Klísu wú á? Ye ɔò na kplé xá Klisanwun gũfɔntɔ ɔ, bo na d'al é lobo na dó wusyen lanme ní ɔɔ é ni nɔ gbeji nú Mawu. É ko leko wá bo Mawu sɔ hwe ke é bo Mawu ɔò nukún ɔò we ɔɔ é ni wà azɔ'e Agbaza ɔ ɔò hudo tɔn le é. Gán le kpo nɔví le kpo ɔò na kɔn é dó mɔ me e ma ɔò dandan á é aló me e ma ɔò taji sɔmɔ á é á ɔò me bí we hu hwe, leko sín hwe yetɔn le gudo bo leko wá hweɔenu ɔò Klisanwun gbezán yetɔn me é na bo nyí ɔò agbawungba aló ɔò medesunɔ tentin ɔ ne. Nugbó ɔ, sinsen ɔ bí ɔò na d'al nɔví e leko wá, bo leko sín hwe tɔn le gudo, bo lé vɔ hwe gbo xá é é, bonu é na huzu azɔwatɔ ɔò Axɔsuɔuto ɔ me.

Nùkanbyɔ le

1. Hweɔɔɔsa ɔ ɔò na bésín gũfɔntɔ sín ninɔme tuuntuùn jí, bo na lé ɔò jló bo na dóhwe gbo xá Mawu .

T. ___ F. ___

2. Nũ te Mawu ka byɔ ɔɔ Klisanwun e hu hwe é ɔe ni wà cobo leko wá dóhwe gbo xá é? ɔe. ___ Todɔnnúme agbaza tɔn .

b. ___ Akwe e è na sɔ me é

c. ___ Baptɔm ɔe .

d. ___ Gbezán sín ayixa ɔyɔɔ sín medesunɔ jí bo wá Mawu jí .

e. ___ ɔexixo bo byɔ hwesɔke .

f. ___ a kpo b kpo

g. ___ d kpo e kpo

3. Kɔndéwú Alésándlu Yɔyɔ ɔ tɔn ɔébũ ɔe xlé ɔɔ Klísusentɔ ɔébũ hu hwe, bó ɔò ná lé ko sín hwe tɔn léé gúdo, bó ná lé ko wá Mawu gón á.

T. ___ F. ___

4. Klisanwun e hu hwe bo leko wá Mawu gón é ɔ, è nɔ ɔò dogbó nú Mawu sinsen.

T. ___ F. ___

5. Agbaza Klisu tɔn e ɔò xá ɔ me é ɔò na dó wusyen lanme nú Klisanwun e leko sín hwe tɔn le gudo é ɔɔ é ni nɔ gbeji bo lé wà sinsenzɔ.

T. ___ F. ___

Nũ e me é gosin é

Mĩ ka Đò Wendaqbe ɔ Jla we À? K. C. Mɔze È ka

sixu setónú nú Wendaqbe ɔ à? K. C. Mɔze Klisu

Só Tuto dé , K. C. Mɔze È Vó Sinsen Klisanwun

Tɔn Jɛ , Alesándlu Kanbeli Gbè Zɔ Tɔn Iɛ, C

Leonard Allen

Hwendo Mawu tɔn , Batseli Bareti Baxter

Medesúsínínɔ Đò Klisu Mɛ , Sesili Húki

Spiral herméneutique Nũ e Dotóo Osborne wlan dó Sinsen-núkplɔnme Nukɔntɔn Iɛ jí é sín xóta Al Maxey tɔn we nyí

Linlin #493

Wendaqbe ɔ sísé we na zón bɔ è na mɔ hwɛngán à ? ? Linlin #495, B. Péliman, Gũ mĩtɔn e

gbexosin-alijitɔ Iɛ yí é LINLIN kpo NŨ E NYɔ Đɔ É kpo , Homeli Haili Bũnínɔ kpo

Medesúsínínɔ kpo sín Gũ Mĩtɔn . , L. Gareti, C. Ketcesidi we Cecil Hook jladó . Nùkanbyɔ

Nũxatɔ Iɛ Tɔn , Linlin # 59, Al Maxey Klisanwun-nyijetɔ Alenuwema Yɔyɔ ɔ Tɔn Vɔdɔdó . ,

Dotóo Adlɔn Dolan .

Nũkplɔnme Iɛ Nũwiwa Iɛ kpo Tinme Biblu tɔn Iɛ kpo dò xwè 100 H.M. , R. Dun

Yɛsinsɛn . , Biblu Đò Entɛnɛti Jí, Joe McKinney Wemafɔ e è hɛn gblé Iɛ é , C.

Ketcesɛi Xódidɔ We , K. C. Mɔze

Tutoblonunu E Nɔ Kpé Nukún Dó Biblu Wu É

Randolf Dunn, Gǎn, Roberto Santiago, Gǎn
biblu dɔ̀ Enteneti jí

Azɔ́me 1 - Wen Mawu tɔ̀n

NÉ Nŭ Ie Bĩ ka Wà Fí Gbɔ̀n?

Gbetɔ́ e nyí Mawu é .

Klisu - Mawu sín nŭbudo xexó

e kúnklá Mawu Ie é

Sín Gbè me káká je kú jí - Gbetɔ́

Kúkú ɔ̀ Bló Hwlengán .

Wen Wenɔ̀gbe-Wema Ie Tɔ̀n Ie

Azɔ́me 2 - Tónúsíse nŭ Klisu .

Hwenu Je Nukɔ̀n nŭ Klisu

Hwenu Klisu Dò Ayikúngban jí

Hwenu Klisu Gudo

Hwenu e na wá fò dɔ̀ ayikúngban jí é

Hwenu e è na wá gbeta ɔ̀ kɔ̀n é

Sín Kú jí Gbɔ̀n Akluzu jí Kaka je Gbè Me Xóxó

e kúnklá hwesɔ̀ke me Ie é

Yehwesin Klísu tɔ̀n .

Cours 3 -Gbɛ Yɔ̀yɔ̀ Dò Klisu Me

Axɔ̀suɔ̀to e è ma sɔ̀ alɔ̀ dó bló na ã é

Mesentɔ́ e dɔ̀ Axɔ̀suɔ̀to ɔ̀ me Ie é .

Nŭgbododó Klisu Tɔ̀n Nukɔ̀ntɔ̀n Ie Asúkúsi

Ie kpo Me Dɛvo E Dó Hudo Anɔ̀sin Gbigbo

Tɔ̀n Ie É kpo

Gbè Meɔ̀ékannuninɔ̀ Tɔ̀n .

Xexó Wuvésexáme Tɔ̀n

Wen e dɔ̀ wema Ie me é Sinsɛn Mawu dɔ̀

Yesinsɛn kpo Nŭgbo kpo me .

Nŭkplɔ̀nkplɔ̀n nŭ Akwé Biblu Tɔ̀n Ie

Biblu E É Sɔ̀ Tenme É

Biblu Sín Kpléklé

Nŭ abkpa Ie kpo Nŭjledonŭwu Ie kpo

Azɔ́me 4 - Su dɔ̀ Klisu me

Jezu Nazaletinu ɔ̀

Gbe Klisu Tɔ̀n

Bŭ dɔ̀ Klisu me

Xó e è dɔ̀ dó Wuvéwu Ie é

Agbaza, Lindɔ̀n, Ye - Fite Ye Ka Nɔ̀ Yi Hwenu E A Kú É? Abɔ̀wliwli

kpo Me gbibe kpo

Gbɔ̀jɛzán Mawu tɔ̀n

Nŭdídó Ie je nukɔ̀n nŭ Bībɛme Nŭdídó Ie

Eblée Ie .

Azɔ́me 5 - Mexoxwe Dò Klisu me

Nŭkplɔ̀nme Akluzu Tɔ̀n Me Mawu

Tɔ̀n Xɔ̀gbigbázɔ̀ ɔ̀ Nŭkanbyɔ̀ Daxó

Hugǎn E É Kanbyɔ̀ Gbɔ̀n Gbezán

Nu Meɔ̀ée Dò Klisu Me Gbè Daxó

Hugǎn É

Akpádídó Ie Din kpo Kaka sɔ̀yi kpo Gbetɔ́

Nugbò Ie Nyí Gbetɔ́ Mawu Tɔ̀n Ie .

Gbè Xógbe Jiwŭ Ie

Azɔ́me 6 - Biblu kplɔ̀nkplɔ̀n .

Yinyɔ̀, Nŭjledonŭwu Ie kpo Nŭdɔ̀d'ayí Ie kpo

Gbigbo Mímé

Daniyeli

Nŭdexléme Jezu Klisu Tɔ̀n

Nŭwlanwán Ie sín Abwe

Nŭkplɔ̀nme & Nŭwiwa Ie Sín Xwè 100

J.H.M.

Biblu Kpléklé kpo Liledógbɛɛvome kpo

Sinsɛnzɔ̀ Égbé Tɔ̀n Ie - Nŭwlanwán Ie we à alò Akwé Ie we à?

Jezu sín kúnkan - Tablo dɛ̀

Azɔ̀ɔ̀sa E Nɔ̀ Kpé Nukún Dó Biblu Wu É dɔ̀ kancica xá gbè dɛ̀vo Ie dɔ̀ .**biblu dɔ̀ Enteneti jí.**